Jaargang 114. Vrijdag, 9 November 1855. No. 135.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt verzonden: *Bijblad* no. 14, inhoudende: *Kort Verslag van de handelingen van den Gemeenteraad van Groningen en der Provinciale Staten.*

BUREAU VAN POLITIE.

Gevonden en ten gemelden Burele ter **herkenning** gedeponeerd:

1) eene **Gouden Plaat** van CANTILLEWERK, hol bewerkt, rond van vorm en hebbende ruim drie Nederlandsche Duimen middellijn, waarschijnlijk afkomstig van een Gouden Halsslot.

2) een **Orleansche Zwarte Boezelaar** met zwart zijden banden en een zwart oog, zijnde de haak er waarschijnlijk afgebroken.

3) een ledige **Korenzak**, waarin negen anderen.

4) een ledig **Wijnfust**, gemerkt DE BRUIN, en gevonden in het Diep.

NIEUWSTIJDINGEN.

RUSLAND. — TURKIJE.

De stoombooten welke te Marseille uit Konstantinopel zijn aangekomen hebben een groot aantal berigten van het oorlogstooneel van het laatst van October medegebragt. De voornaamste van die tijdingen zijn reeds onder de telegrafische berigten van ons vorig nommer opgenomen. Daaruit blijkt, dat, terwijl vorst *Gortschakoff* nu reeds gedurende twee maanden met het gros zijns legers nog in dezelfde positie bezijden Sebastopol staat, de Franschen pogingen hebben aangewend om die sterke positie aan de linkerzijde om te trekken; doch het schijnt, dat zij daarbij zooveel moeijelijkheden hebben ondervonden, dat zij daarvan voorshands hebben afgezien. Immers werden groote toebereidselen door hen gemaakt om de winterkwartieren te betrekken en had maarschalk *Pélissier* reeds aan de verschillende legerafdeelingen de plaatsen aangewezen, waar ieder den winter zoude doorbrengen. Alleen in Sebastopol duurde het vuur tusschen het noordelijk en zuidelijk gedeelte voort, en hadden de projectielen der geallieërden verscheidene magazijnen der Russen in brand geschoten. De operatiën van Eupatoria uit zullen hoogst waarschijnlijk ook wel vooreerst worden opgegeven. En de expeditie naar Kinburn had den 1sten dezer weder zee gekozen. Slechts twee schepen zouden onder bevel van den schout-bij-nacht *Pellion* de blokkade voor de Bug en de Dnieper onderhouden. De vlootvoogd, admiraal *Bruat*, werd den 10den dezer te Konstantinopel verwacht, om naar Frankrijk terug te keeren.

De krijgslieden hebben dus voor dit jaar in de Krim gedaan werk, en het laat zich uit alles aanzien, dat de winter hen beter toegerust zal vinden en de treurige tooneelen van het afgeloopen jaar in die mate althans zich niet weder zullen herhalen. Alles toch wat het vervoer van benoodigdheden betreft is nu uitmuntend ingerigt. De kleine haven van Balaklava is aan weêrskanten verbonden met een' spoorweg, wiens takken leiden naar de onderscheidene werven, magazijnen en de depôts buiten de stad, alwaar de noodige ruimte gevonden wordt voor het opladen der transporten. Dien ten gevolge behoeft men niet meer al het benoodigde te vervoeren door de naauwe straten van Balaklava, die vroeger versperd geraakten door de menigte lastdieren, wagens enz. Bovendien vordert de nieuwe steenen rijweg naar wensch, en ook deze zal goed worden. Het aantal der paarden en muilezels, welke bepaaldelijk voor de transportdienst gebezigd werden en daarvoor werkelijk beschikbaar waren, bedroeg den 15den Oct. 14,837.

Ook uit Klein-Azië zijn met bovengenoemde gelegenheid tijdingen ontvangen, die niet van belang zijn ontbloot. In de eerste plaats verdient melding, dat nu ook voor het eerst de Circassiërs zich in den strijd hebben gemengd en dat onderscheidene stamhoofden aan *Omer*-pacha plegtig hunne medewerking hebben beloofd. En de daad bij het woord voegende, verontrustten zij, volgens berigten uit Battum, de gemeenschapswegen der Russen en hadden reeds een konvooi van levensmiddelen bij verrassing overvallen en een gedeelte daarvan bemagtigd, bij welke ontmoeting de Russen 300 en de Circassiërs 100 man hebben verloren. — *Omer*-pacha betrok de winterkwartieren en deed posten op den weg van Kutaïs uitzetten; hij had het voornemen gekoesterd eene aanvallende beweging te ondernemen, doch zou waarschijnlijk door het vroeg ingevallen winterweder in zijne operatiën worden belemmerd.

Die vroege winter komt intusschen ook aan den Russischen bevelhebber, generaal *Muravieff*, niet te stade, daar hij nu wel genoodzaakt zal zijn het beleg voor Kars op te breken en den terugtogt aan te nemen.

Onder toezigt der regering, zijn door een der Russische militaire bladen een aantal bijzonderheden bekend gemaakt nopens de belegering en de ontruiming van Sebastopol. Men verneemt daaruit, dat reeds in het midden van Augustus eene derde linie voor de verdediging dezer vesting in gereedheid is geweest, en ook gewapend is geworden, en dat de vlotbrug, die destijds over de haven is gelegd, geenszins is gemaakt om de ontruiming gemakkelijk te maken, maar wel, om, in geval van eene bestorming, dadelijk een aanzienlijk korps versche troepen van den noordelijken oever op de zuidzijde te kunnen werpen, maar dat de overmagt van het vuur des vijands, bij het laatste bombardement, zoo aanmerkelijk is geweest, dat de Russen dit vuur niet met eenig uitzigt op goed gevolg hebben kunnen beantwoorden, en men tot de ontruiming heeft moeten besluiten, ofschoon er nog een korps troepen van 50,000 man in de stad aanwezig was, die allen den 9den Sept. op den noordelijken oever zijn overgegaan.

Ter eere der verdedigers, welke zich gedurende zoo vele maanden met zoo veel volharding hebben te weer gesteld, en van de ingenieurs, die het hunne daaraan hebben toegebragt, wordt aangemerkt, dat vóór het begin der belegering de stad alleen van één' wal voorzien was, zonder bekleedsel van steen, bedekten weg, glacis, of bevestigde kazematten, en dat het geschut van den Malakoff-toren, door welken geheel de omtrek werd beheerscht, uit slechts 5 stukken bestond.

De Keizer heeft de noodige beschikkingen gemaakt ten gunste van de bewoners der zuidelijke gewesten, die door de aanwezigheid des vijands hebben geleden. Er worden voor hen sommen beschikbaar gesteld, welker uitdeeling wordt toevertrouwd aan de autoriteiten der plaatsen, waar deze menschen de wijk hebben genomen. Er moet voor hunne woning, hunne voeding en hunne kleeding worden gezorgd. Er moet voor hen buitendien zooveel mogelijk eene vaste broodwinning gezocht worden.

Ook de giften van partikulieren voor de gewonden en voor de oorlogsbehoeften blijven door het geheele rijk toenemen en beloopen aanmerkelijke sommen. Enkele kooplieden te Moskau hebben o. a. op nieuw 100,000 fr. voor de gewonden gegeven, als blijk van dankbaarheid voor het bezoek, dat de Keizer aan de stad heeft gebragt.

Uit het binnenste des rijks zijn dezer dagen weder 40 barmhartige zusters naar de Krim vertrokken, ter verzorging van zieken en gekwetsten, waardoor het aantal dezer zusters tot 160 is geklommen, waarvan echter elf zijn bezweken.

In weerwil van het groot aantal troepen in het zuiden van Rusland vereenigd, zijn de graanprijzen in die streken 50 pCt. gedaald.

De kapitein ter zee *Guilbert*, die de havens in de Witte zee blokkeert, heeft aan den minister van marine een zeer uitgebreid rapport gezonden, gedagteekend den 29sten October. In dit stuk meldt de kapitein onder anderen, dat alle teekenen zich vertoonen dat de Russische handel door de blokkade geheel geknakt was; het vertier met Noorwegen toch had geheel opgehouden, daar geen enkel neutraal schip beproefd heeft tot de havens door te dringen; wel hebben sommige Russische vaartuigen onder begunstiging van den zwaren mist, die in dit jaargetijde zeer dikwijls voorkomt, getracht aan de waakzaamheid der vijandelijke oorlogsbodems te ontsnappen, maar de meeste zijn in handen der geallieërden gevallen, en dadelijk vernield geworden. De bevolking der kusten voorzag in het begin de blokkerende vloten van vee en versche groenten, maar allerstrengste maatregelen van de Russische regering hebben dit later belet; men bedreigde ieder' inwoner, die iets aan de geallieërden verkoopen zou, met de doodstraf of verbanning naar Siberië, en vuurde het godsdienstig fanatismus der onbeschaafde en bijgeloovige kustbewoners met allerlei middelen aan. Zoo schilderde men hun de Engelschen en Franschen als barbaarsche en goddelooze volkeren af, en deelde medailles uit, die de kracht bezitten zouden om hen, die ze droegen, schotvrij te maken.

Daar jaarlijks ongeveer 600 schepen in de havens der Witte zee inloopen, ieder gemiddeld 200 tonnen ladende, behalve de Noorweegsche en Russische b[illegible]schepen, welke tweemaal 's jaars de reis maken en te zamen op 15,000 tonnen geschat worden, heeft Rusland dus 135,000 tonnen minder ingevoerd, en daar men aanneemt dat de uitvoer langs dien weg nagenoeg met den invoer gelijk staat, kan de vermindering door den Russischen handel, alléén in de havens der Witte zee geleden, op ongeveer 270,000 tonnen last geschat worden. De kapitein *Guilbert* geeft dan ook aan het einde van het rapport als zijne vaste overtuiging te kennen, dat de voortdurende blokkade der Witte zee de krachtigste stoot is, dien men Rusland in het Noorden kan toebrengen.

De koude echter, die sinds de eerste dagen van October was ingevallen, was zoo overwegend, dat op den 9den de thermometer reeds 7 graden onder 0 stond, en het ijs zich rondom de schepen vertoonde. Men had toen begrepen, dat de vaart weldra geheel gestremd zou wezen en de kruisers hadden zich mitsdien naar Engeland en Frankrijk terugbegeven.

GRIEKENLAND.

De slechte verstandhouding tusschen Griekenland en de Westersche mogendheden schijnt nog te verergeren. De *Moniteur* toch bevat een schrijven uit Athene van den 24sten Oct., waarin den Koning *Otto* bepaaldelijk verweten wordt, met Rusland gemeene zaak te maken. Dat schrijven luidt aldus:

»Het Russische gouvernement heeft een der kerkgebouwen van Athene, hetwelk aan hetzelve ten dienste zijner onderdanen afgestaan was, met groote kosten doen herstellen. Eenige dagen geleden zijn de Koning en de Koningin van Griekenland, van de wandeling terugkomende, die kerk binnengetreden, onder voorwendsel van de pas voltooide timmerwerken te willen bezigtigen. Hunne Majesteiten vonden er al de dienstdoende geestelijken en de koorzangers vereenigd, alsmede het Russische gezantschap *in uniform*. Terstond is eene plegtige dienst gevierd, en nadat gebeden was om de zege der Russische wapenen in den strijd tegen de vijanden van het ware geloof, is een *Te Deum* gezongen."

Men ziet in deze aanvallen van het officiéle blad tegen Griekenland een bewijs dat de diplomatieke betrekkingen met dat land staan afgebroken te worden, zoo zij het niet reeds zijn.

Volgens nadere berigten, moet dit gebeurde nog veel ernstiger geweest zijn, vermits het volk het voorbeeld des Konings volgde en zich door de straten verspreidde onder het uiten van kreten, die van de meest vijandige gezindheid jegens de geallieërden getuigde. De overheid is er slechts met moeite in geslaagd om bloedige botsingen te voorkomen.

ITALIË.

De Koning van Napels heeft, naar men verneemt, besloten ook aan de eischen van Engeland in alles toe te geven. De *Opinione* van Turijn berigt ten deze dat *Mazza*, de voormalige directeur van politie, bevel heeft gekregen het Napelsche grondgebied te ontruimen, en dat gelijke maatregelen genomen zijn ten aanzien van eenige ondergeschikte ambtenaren, tegen welke door het Britsche bewind billijke klagten zijn ingeleverd.

SPANJE EN PORTUGAL.

Het Spaansche regeringsblad van den 29sten October behelst thans het koninklijk decreet, waarbij magtiging wordt verleend tot vermeerdering der vlottende schuld, door de uitgifte, op den 1sten Januarij 1856, van 200,000,000 realen schatkistbiljetten, die eene rente van 6 ten honderd zullen dragen en in de laatste dagen van iedere maand, door de regering achtereenvolgens gerembourseerd zullen worden.

Uit Madrid wordt van den 29sten October berigt dat de bliksem geslagen is in een magazijn op het eiland San Fernando (Cadix), waar groote hoeveelheden projectielen en buskruid van den staat bewaard werden. Hoewel men geene menschenlevens daarbij te betreuren heeft, verliest de staat hierdoor meer dan een millioen.

De kwestie der levensmiddelen houdt de regering ernstig bezig. Men neemt krachtige maatregelen ter voorkoming dat de prijzen der eerste levensbehoeften niet kunstmatig door de spekulanten zullen kunnen worden opgedreven. — De minister van financiën heeft aan de commissie voor de begrooting verklaard, dat de hervorming van de tarieven binnen 14 dagen aan de Cortês moet worden voorgedragen.

— De termijn voor den invoer van vreemde graansoorten in Portugal, hetzij van de land- of van de zeezijde aangebragt, zoowel wat betreft het vaste land als de eilanden, wordt verlengd tot den laatsten Junij 1856. Hiervan zal een regt geheven worden van 5 reis per alqueir (*f* 2.90 per last) tot aan den 31sten Januarij aanstaande.

DUITSCHLAND.

De Pruissische bank heeft den koers van haar disconto voor handelspapier, van 4 tot 4½ pCt. en van voorschotten op publieke fondsen van 5 tot 5½ pCt. verhoogd.

— De *Constitutionnel* en de *Pays* verzekeren thans beiden, dat de kleinere staten van Duitschland, beter ingelicht nopens de ware belangen van Europa, op het punt staan van eene andere gedragslijn aan te nemen en tot de Westersche mogendheden toe te treden. — Zoolang echter de feiten deze bewering niet komen staven, verdient zij geen geloof.

— Bij eene proclamatie van den 1sten dezer heeft de Koning van Hannover de algemeene Stenden des koningrijks »volgens de bepalingen der verordening van den 1sten Augustus j.l. betrekkelijk de afkondiging van het Bondsbesluit van den 19den April 1855" bijeengeroepen, en bevolen dat de verkiezingen daartoe ten spoedigste moeten plaats hebben, zullende de dag van de bijeenkomst der kamers nader worden bepaald.

De aangehaalde verordening van den 1sten Augustus j.l. is die, welke onlangs door het geregtshof Aurich voor onwettig en niet verbindend is verklaard.

— Ten gevolge van de duurte van het rundvee, wordt nu ook in het Nassausche paardenvleesch gegeten. Te Weenen bestaan thans reeds twaalf hallen, waar zulk vleesch tegen 4 à 5 kr. het pond verkocht wordt.

— Uit Bremen schrijft men het volgende: »In weêrwil van den wereldhandel, die hier wordt gedreven, heeft deze stad voor 't oogenblik met zwarigheden te kampen. De hoofdoorzaak daarvan is de vermindering van de landverhuizing, waardoor vele takken van nijverheid en vele handwerken kwijnen. Onze inrigtingen tot ontvangst en herberging van emigranten staan ledig en al de grootere en kleinere kapitalen, in bedrijven gestoken, welke alleen voor de landverhuizing werden uitgeoefend, staan stil. Eene tweede oorzaak is de sterke vermindering van het cigaren-fabrikaat. Door de aansluiting van Hannover en Oldenburg aan het Duitsche tolverbond, zijn in die beide landen eene menigte cigaren-fabrijken opgerigt, die aldaar in het verbruik voorzien, 't welk vroeger uit deze stad werd getrokken. Men ontnam ons alzoo een' beduidenden aftrek, maar wij verloren nog meer. Ook onze fabrijk-arbeiders trekken derwaarts, zoodat onze bevolking, in 2 jaren tijds, met 8000 man is verminderd. Den groothandel, en dit maakt menig verlies minder drukkend, gaat het [illegible] zeer voordeelig."

— De menigvuldige kwellingen, waaraan het Protestantismus in Oostenrijk nog is blootgesteld en vooral het geval met *Borzinsky*, heeft de verschillende besturen der *Gustaaf-Adolf-vereeniging* aanleiding gegeven, om de Protestantsche regeringen op te roepen, tot bescherming der Protestanten in Oostenrijk.

— De statuten van het Oostenrijksche crédit-mobilier zijn openbaar gemaakt. De eerste storting, ten bedrage van *f* 20, is op Januarij bepaald.

— Ook Rusland zal zich bij de aanstaande conferentiën tot regeling van den Sondtol doen vertegenwoordigen. De officiële verklaring op de uitnoodiging der Deensche regering is reeds uit Petersburg te Koppenhage ontvangen.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 5 November.

De *Times* vindt zich genoopt, op grond van den mislukten aanval op den Redan, de regering opmerkzaam te maken op de noodzakelijkheid om het Engelsche leger in krachten te vermeerderen, en het vooral van goede sappeurs te voorzien, daar het gebleken is, dat de werken tegen den Redan aangelegd, op lange na niet voldoende waren om zulk eene bestorming te wagen. Het is juist thans de goede tijd voor werving in Engeland, omdat het werk zeldzamer begint te worden en de behoefte door de duurte grooter. Het is zeker wel moeijelijk om menschen te vinden die zich voor 18 stuivers daags willen laten doodschieten, zoolang zij nog zonder gevaar 5 sh. per dag kunnen verdienen. Men moet daarom het handgeld vermeerderen, zegt de *Times*. Bij eene handeldrijvende natie is de mensch een duur artikel, en men moet meer overhebben voor een' man die wil gaan vechten, dan voor een' die een' tunnel of eene brug wil bouwen, enz. — Men ziet het, hoeverre de redeneringen van de Engelsche pers gaan en op wat wijze men den mensch in den oorlog begroot. *Napoleon I* kon niet materiëler van zijn »kanonnenvleesch" spreken, dan de zoo krachtige bestrijders van den handel in menschenvleesch, als het geldt den verkoop van slaven, thans bij den oorlog durven gewagen van het »duur artikel, om zich menschen te verschaffen, die zich willen laten doodschieten." Als men zulke taal leest, komt al het vreeselijke van den oorlog te duidelijker uit!

— Aan de Londensche graanmarkt is de wensch naar een' ruimen toevoer uit Noord-Amerika, doch geenszins de hoop daarop, in de laatste dagen toegenomen. De *Globe* deelt daaromtrent het volgende mede: »In de afgeloopen maand October is de prijs der tarwe 6 tot 8 shilling per quarter gerezen; en daar de landlieden over het algemeen, zoolang de oorlog met Rusland duurt, hunne producten liever schijnen te willen behouden dan tegen verminderden prijs afzetten, bestaat er weinig vooruitzigt op eenige, althans niet op eene belangrijke verlaging van den marktprijs, te minder daar de aardappelen dezer dagen vrij wat duurder geworden zijn. Tarwe uit de Vereenigde Staten zal althans niet goedkoop voor onze consumtie te verkrijgen zijn: wanneer men den prijs, zoo als die in de jongste marktberigten van daar opgegeven wordt, vermeerdert met hetgeen het vervoer bij de tegenwoordige hoogte der scheepsvrachten moet kosten, dan bevindt men dat beste tarwe uit Noord-Amerika, wanneer zij hier te lande gezolderd is, op niet minder dan 100 shilling per quarter zal te staan komen. Te New-York werd vooreerst niet veel verlaging der graanprijzen verwacht, en in vele Staten der Unie zal de winter het verzenden van graan naar de zeehavens grootendeels doen stilstaan."

— In Hydepark hebben gisteren andermaal schandelijke tooneelen plaats gehad. Onder het mom van maatregelen te beramen ter vermindering van den prijs der levensmiddelen heeft men wederom verscheidene fatsoenlijke lieden met steenen, zooden en slijk gesmeten en mishandeld. De politie heeft eenige belhamels gevangen genomen.

— Te Gloucester is l.l. Donderdag een Mormoon, wegens het houden eener voorlezing over de veelwijverij, de zaal uit en op straat geworpen, waar hij door het gepeupel nog op eene hagelbui van steenen werd onthaald.

— Tusschen Engeland en Denemarken wordt onderhandeld over een' onderzeeschen telegraaf tusschen de Engelsche Noordzeekust en de Westkust van Jutland.

— Men verneemt dat de Onderkoning van Egypte een contract heeft gesloten met een' Engelschen ingenieur, volgens hetwelk de vervaardiging van een' electrischen telegraaf van Caïro naar Suez binnen acht maanden moet voltooid zijn. De ijzeren vuurbakens, bestemd om de gevaarlijke klippen en ondiepten aan den ingang van de haven van Alexandrië aan te wijzen, zullen, naar men verwacht, nog tegen het einde van het jaar opgerigt worden.

— Er zijn berigten uit New-York tot den 23sten Oct. ontvangen, waaruit blijkt, dat het gerucht nopens de terugroeping van den gezant der Ver. Staten aan het Britsche hof, ongegrond is. De Engelsche gezant te Washington was voornemens zich wegens de aantijging van schending der Ver. Statenwetten, door het werven van volk voor de Britsche krijgsdienst, openlijk te verdedigen. Op aanzoek van den Britschen consul te New-York, was een Amerik. schip onder embargo gesteld, op vermoeden, dat het als een Russische kaper werd uitgerust; later werd het weder vrijgegeven, omdat het bleek naar China bestemd en alleen gewapend te zijn om zich tegen zeeroovers te verdedigen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 5 November.

De Keizer heeft, om den generaal *Bosquet* een bewijs van zijne achting te geven, een' zijner ordonnans-officieren naar Marseille gezonden, ten einde den generaal aldaar te verwelkomen en de militaire medaille te overhandigen.

— De duurte der levensmiddelen geeft steeds aanleiding tot bekommering voor den naderenden winter. De opofferingen, welke de stad Parijs zich moet getroosten om het brood op een' matigen prijs te houden, zijn zeer groot. Men kan zich daarvan eenig denkbeeld vormen, als men slechts nagaat, dat uit de stedelijke kas thans aan de broodbakkers 16 centimes worden uitgekeerd voor elk brood, wegende 4 ponden.

— Laatstleden Vrijdag is er te Montreuil-sur-Mer een zonderlinge diefstal gepleegd. Zekere *Leblond*, uit Valenciennes, was wegens diefstal met inbraak in hechtenis genomen; hij wist den regter van instructie door levendige blijken van berouw voor zich in te nemen. Hij stelde dezen op zijn bureau horlogies, juweelen en eenige gelden ter hand, die hij uit eigen beweging scheen af te geven, en gaf daarbij den levendigsten wensch te kennen om voortaan een beter leven te leiden. Na zijn verhoor en in weerwil van al zijne verzekeringen, dat hij berouw over zijne misdrijven gevoelde, werd *Leblond* gedurende den nacht bij wijze van voorzorg in het cachot opgesloten. Die maatregel was niet nutteloos, hij was zelfs niet voldoende. Gedurende den nacht boorde de onbeschaamde dief, met behulp van een' ijzeren haak, dien hij boven het behoud der juweelen verkozen had, een gat in den muur zijner gevangenis en geraakte daardoor in eenen gang van het bij zijne cel gelegen tribunaal; hij sloop voorts naar het kabinet van den regter van instructie met wien hij kennis had gemaakt, nam de horlogies, juweelen en gelden, die den vorigen avond als bewijsstukken aldaar gedeponeerd waren, weder in bezit; maakte zich meester van eenige andere voorwerpen naar zijne gading, verscheurde de bladen van het register dat de tegen hem ingestelde beschuldiging bevatte; eigende zich twee paspoorten toe, die hij onder de processtukken vond, en nam vervolgens, met zijn' buit beladen en van goede papieren voorzien, de vlugt.

De gendarmerie heeft vergeefsche nasporingen in het werk gesteld om dezen slimmen en gevaarlijken boosdoener te achterhalen.

BELGIE.

Een der rijkste edelen van het markgraafschap Namen, ten tijde der regering van *Philip den Goede*, de ridder *Legrain*, bij het beleg van het stadje Bouvignes (1455) krijgsgevangen van den hertog *van Beaufort* geworden zijnde, stemde er in toe, als losgeld, aan zijnen overwinnaar af te staan de aanzienlijke goederen, welke hij in dat gewest bezat, onder voorwaarde echter, dat die goederen, na verloop van 400 jaren, aan zijne wettige erfgenamen zouden terugkeeren.

Daar het ten einde loopen der vier eeuwen van de overeenkomst in 1855 plaats heeft, hebben de regthebbenden op de nalatenschap van den ridder *Legrain*, die heden een legio van regtstreeksche en collaterale afstammelingen uitmaken, een regtsgeding ingesteld, ten einde weder in het bezit te worden gesteld van de goederen en bezittingen van hunnen voorzaat, welke in die vier eeuwen God weet in welke handen zijn overgegaan. Wat er van hunne aanspraak wezen moge, thans reeds kunnen wij als zeker opgeven, dat de charters, welke de daad des tijdelijken en bepaalden afstands staven, aanwezig zijn, ter dagteekening van 1455; dat een afstammeling van *Legrain* een' geslachtboom bezit, waaruit hij bewijst regtstreeksch erfgenaam te zijn, en eindelijk dat de administratie een aantal verzoeken ontvangen heeft, ter opvordering der vier eeuwen oude nalatenschap.

NEDERLAND.

'S GRAVENHAGE, 6 November.

Het gerucht van de benoeming van den heer *Pahud* tot gouverneur-generaal van Indië en van den heer mr. *P. Meijer* tot minister van koloniën bevestigt zich, en tevens wordt medegedeeld, dat de heer *van Hall* zijn ontslag nemen zoude als minister van buitenlandsche zaken, terwijl hij in die betrekking zoude vervangen worden door den minister van binnenlandsche zaken, den heer *van Reenen*, die op zijne beurt zal geremplaceerd worden door den heer *van der Heim*, commissaris des Konings voor Zuid-Holland.

Verder zegt men, dat de generaal *du Monceau* vervangen wordt door den generaal van *Aylva Rengers*, als chef van het militaire huis des Konings. (*N. Rott. Ct.*)

De *Constitutioneel* daarentegen verklaart alle geruchten omtrent de benoeming van een' nieuwen gouverneur-generaal in Oost-Indië voor ongegrond.

— Volgens gehouden aanteekeningen, in de stadswaag alhier, was de prijs van de boter in het jaar 1762 tot dezelfde hoogte gestegen, waarop die zich thans bevindt.

— Nopens den zoo veel gerucht makenden, dusgenoemden prins *van Armenië* verneemt men, dat hij in het jaar 1838 naar 's Gravenhage uit Indië was gezonden, om zich te bekwamen tot het aanvangen van zijne studiën te Leiden; dat hij een paar jaren hier heeft doorgebragt en ook werkelijk naar de Leidsche hoogeschool is vertrokken, alwaar hij onder den naam van *Amir Hacoob Howannes*, op den 14den Maart 1842 als dr. juris is gepromoveerd op eene dissertatie van 22 bladzijden, bestaande uit twee *Quaestiones Juris Romani*, zeer deftig toegewijd aan zijnen besten en waardsten vriend, vorst *Oudei*, onder den barbaarschen naam van *Nawab Abdalauwdola Bahadoor*; dat de uitgever nog altijd op zijne betaling hoopt, en dat Z. H. toen ter tijd niet zonder beruchtheid was, als belhamel van een' kleinen troep overwoelige studenten, onder den naam van Mohamedanen bekend.

Sedert gelukte het hem door ongehoorde onbeschaamdheid hier en daar bij de regeringen mededoogen op te wekken en ondersteuning te bekomen, tot hij Londen van wege zeker schandaal moest ruimen. Daarna speelde hij te Parijs op nieuw dezelfde rol, en toen het hem ook daar lang genoeg geduurd had, vestigde hij zich te Berlijn, waar zijne glorie in de gevangenis onderging, en het den hoogleeraar in de Oostersche talen *Petermann* bleek, dat zijne hoogheid niet meer kennis van zijne taal heeft, dan hij uit eene bij hem gevonden Armenische spraakkunst kon opdoen, en evenmin te huis is in de geschiedenis van zijn land. Reeds in 1847 had de politie naar hem gezocht. Een Hollandsch officier te Berlijn, die lang op Java was geweest, had zijnen vader *Joannis*, een' reeder, en zijne moeder, *Hellmig* genaamd, goed gekend. Deze hadden hem toen verhaald, dat hun geslacht uit Armenië afkomstig was.

— De commissie van onderwijs in Noord-Brabant heeft besloten, tot bevordering van het aardrijkskundig onderwijs, eenen prijs van *f* 100 uit te looven aan dengene, die haar de beste kaart dier provincie voor schoolgebruik zal leveren.

— De heer *Hermans* te 's Gravenhage, lid der vereenigde hoofdcommissie voor de wereldtentoonstelling, komt op tegen hetgeen in het *Handelsblad* was gezegd ten aanzien van de houding van den heer *Suermondt* tegenover de Nederlandsche belangen op die tentoonstelling. De bekrooningen, zegt de heer *Hermans*, konden door dien heer nog niet worden opgegeven, omdat zij nog niet in haar geheel waren toegewezen. Overigens had de heer *S.* de meest volledige blijken van zijne behartiging der Nederlandsche belangen gegeven, en had die heer zich de belangrijke kosten getroost, om gedurende een aantal maanden te Parijs te verblijven, zonder daarvoor in het minst te worden schadeloos gesteld.

— De bisschop van Kolophon, apostolisch vicaris van Batavia enz., is Woensdag den 31sten October van Maastricht naar Hasselt, en van daar over Mechelen en Brussel, naar Parijs vertrokken, met het doel om den 9den Nov. te Marseille scheep te gaan en met de overland-mail naar zijne bestemming terug te keeren.

AMSTERDAM, 6 November.

Gisteren avond heeft in het Odéon alhier de eerste vergadering van deelhebbers in de op te rigten broodfabrijk plaats gehad en werd eene commissie benoemd om met de directie der vereeniging voor volksvlijt de grondslagen vast te stellen, waarop deze onderneming zal worden begonnen en de statuten onder nadere approbatie te bepalen.

— In den avond van den 3den dezer is de gemeente Hazerswoude door eene groote ramp getroffen. De vorige woonplaats van den beroemden schilder *Rembrandt*, de naar diens naam genoemde Rembrandts-molen, staande aan den oever van den Rijn, onder bovengenoemde gemeente, en niet, zoo als in onderscheidene geschriften ten onregte is vermeld, onder Koudekerk, geraakte door eene onbekende oorzaak in den brand en werd binnen weinige oogenblikken eene prooi der vlammen.

Boogt de hoofdstad onzes rijks op het ijzeren standbeeld, voor *Rembrandt* opgerigt, — de eenvoudige dorpeling van Hazerswoude was trotsch op dien molen, van waar des schilders kunstwerken, door het geheele wereldrond werden verspreid.

Werd des vreemdelings oog steeds door de zonderlinge, doch stevige bouworde getroffen, en wekte zulks bij hem eene onwillekeurige bewondering voor de oudheid op, — thans ziet men niet minder vreemdelingen zich naar de ruïne begeven, om als 't ware een' laatsten afscheidsgroet aan *Rembrandts* woonplaats te geven.

Deze molen was echter niet alleen vermaard, maar ook berucht. Zijne beruchtheid sproot voort uit zijne ongeschikte standplaats. Vlak aan den rijweg, juist in een geringe bogt, was hij al malende eene vreeselijke verschrikking voor de meeste paarden, en is de bron van vele ongelukken met rijtuigen geweest.

ROTTERDAM, 6 November.

Heden in den vroegen morgen ontstond er brand in het kolenmagazijn van den heer *J. M. Rijpen*, op den hoek van de Scheepmakers- en Leuvehavens. De kolen aldaar tot de zoldering opengepakt schijnen vlam gevat te hebben door zelfontbranding en had de vuurmassa een oogenblik een dreigend aanzien. Door spoedig toegesnelde veelzijdige hulp was men het vuur weldra meester en is men thans met de ontruiming bezig, waaruit zich echter nu en dan weder vlam vertoont, waarvoor echter de noodige voorzorgsmaatregelen genomen zijn.

ZIERIKZEE, 3 November.

Bij vonnis van de arrondissements-regtbank te Zierikzee van den 26sten Oct. j.l. is *J. v. d. G.*, opziener der jagt en visscherij en rijksveldwachter te Sint Annaland, wegens het, om daarvoor ontvangen gelden, *niet* opmaken van relazen of processen-verbaal van door hem in zijne betrekking geconstateerde strafbare overtredingen, veroordeeld tot drie jaren gevangenisstraf, drie geldboeten ieder van *f* 100 en in de kosten, met ontzegging der regten vermeld in art. 8 der wet van den 29sten Junij 1854 voor den tijd van 5 jaren.

Hoe laakbaar en afkeuringswaardig deze begane overtredingen ook wezen mogen, is het eene zekere waarheid, dat de betrekking van opziener der jagt en visscherij, naarmate de groote moeijelijkheid, die dikwerf aan dezelve verbonden is, zeer karig wordt betaald. De verzoeking is dus voor zoodanige personen somwijlen zeer groot, en het is daarom te wenschen, dat de hooge regering het lot dier ambtenaren niet uit het oog verlieze, maar dat dit moge worden verbeterd.

BREDA, 5 November.

Heden heeft voor de arrondissements-regtbank alhier de uitspraak plaats gehad in de zaak contra *C. Bierstraten*, R. K. kapellaan te Oudenbosch, als zoude deze zich hebben schuldig gemaakt aan overtreding van art. 167 der grondwet, in verband met de wet van den 6den September, 1853 art. 9. Gemelde kapellaan is bij een zeer gemotiveerd vonnis vrijgesproken van alle regtsvervolging, uit hoofde de gewoonte van met statie te Oudenbosch te begraven, reeds bestond voor het in werking komen der grondwet van 1848.

ARNHEM, 6 November.

Naar wij van goederhand vernemen, is bij een nader onderzoek der spoorwegbrug bij Westervoort over den IJssel, gebleken, dat er nog aanmerkelijke verbeteringen aan die brug zullen vereischt worden eer die voor het algemeen kan opengesteld worden. Zijn onze berigten juist, dan zijn die verbeteringen van dien aard, dat er nog geruime tijd zal verloopen eer de reeds zoo dikwerf besproken opening van den spoorweg kan plaats hebben. Wel waarschijnlijk zal dit althans dit jaar niet zijn. (*Arnh. Ct.*)

STEENWIJK, 3 November.

Gisteren avond had in de tent van de paardrijders onder directie van den heer *L. Dassie*, bij hunne laatste voorstelling een ongeluk plaats door het instorten van een gedeelte der plaatsen van den minsten rang, waardoor meer dan 70 personen en kinderen met de planken naar beneden zijn gevallen. Behalve dat twee jongelingen belangrijke kneuzingen aan armen en beenen hebben bekomen, zijn meer dan 20 personen en kinderen door dat ongeval de eene meer de andere minder gekwetst.

LEEUWARDEN, 7 November.

Bij kon. besluit van den 3den dezer, is het ontvangkantoor der directe belastingen en accijnsen te Makkinga opgeheven en gevoegd bij dat van Oosterwolde, onder voortdurend beheer van den ontvanger *R. L. Fruitier de Talma.*

— Bij beschikking van den min. van binnenl. zaken van den 5den dezer, is aan *Oene Oedses Gorter*, alhier, voorloopig voor *zes* maanden vergunning verleend voor eene dagelijksche wagendienst tusschen Leeuwarden en Meppel en omgekeerd, tot vervoer van personen en goederen.

— Te Dockum heeft Maandag avond eenige ongeregeldheid plaats gehad tusschen de politie en een zestal zoogenaamde polderjongens, die aan den in de gemeente Oost-Dongeradeel aan te leggen kunstweg werken; een van deze, die in beschonken toestand langs de straat liep en door een aantal jongens gevolgd werd, moet zich tegen een' politie-dienaar, die tusschen beide kwam, hebben verzet, waarop deze hem arresteerde. Dit werd door een vijftal zijner makkers zoo euvel opgenomen, dat zij met geweld zijne invrijheidstelling eischten, waarop de politie-dienaren ook hen in verzekerde bewaring bragten, echter niet zonder hevigen tegenstand, waarbij, naar we vernemen, de heer commissaris nog al vrij erg moet mishandeld zijn. Daar men vreesde dat dit voorval, door het aanrukken van een grooter aantal werklieden, ernstiger gevolgen kon na zich slepen, is de schutterij, ter voorkoming van meerdere baldadigheid, onder de wapenen gekomen, doch is de rust niet verder gestoord. Men berigt ons voorts dat de zes arrestanten, na een verhoor te hebben ondergaan, voorloopig in vrijheid zijn gesteld.

ASSEN, 7 November.

Gisteren morgen zouden de provinciale staten van dit gewest vergaderen; er waren echter slechts 12 leden opgekomen, waarschijnlijk om den heden invallenden bid- en dankdag. De vergadering werd dien ten gevolge tot morgen verdaagd.

— Jhr. *C. P. L. van Kinschot* heeft dezer dagen aan het museum van oudheden enz. in Drenthe een zeer merkwaardig, bij 't graven in zijne ontginning aan 't Oranjekanaal gevonden voorwerp ten geschenke gegeven. Er was gevonden een vuursteen van ruim een palm diameter; deze werd toevallig verbrijzeld en binnen in zat een sierlijke versteende zeeëgel. De omkleedselen van vuursteen kunnen nu nog om dien zeeëgel zoodanig gezet worden, dat er geen twijfel aan is, of het dier is in dien toestand gevonden. Dit voorwerp kan misschien eenige aanleiding geven tot licht over het steeds raadselachtig veelvuldig aanwezen der versteende zeeëgels (*echini*) in Drenthe, waarover reeds voor 100 jaren *van Lier* en *Vosmaer*, in hunne oudheidkundige brieven over Drenthe, zooveel wetenswaardigs bijbragten. De zeeëgel zit zoodanig in den vuursteen, dat de vinder den zeeëgel de pit van den vuursteen noemde.

— Zondag had op het dorp Wanneperveen een regt treffend voorval plaats. Zekere *A. R.* ging met zijne vrouw naar de kerk om hun kind te doen doopen; doch op vrij grooten afstand van de kerk wonende, had de moeder het kind zeer zorgvuldig in haren schoot gewikkeld, ten einde het voor de guurheid des weders te beveiligen. Deze zorg en liefde voor het kind, hetwelk het eerste van dit nog jeugdige echtpaar was, schijnen te ver gegaan te zijn; althans dit vermoedt men, want in de kerkekamer komende, bemerkten de ouders en de aldaar meer aanwezigen, dat de moeder geen gezond kind in haren schoot had, maar een lijkje. Het is waarschijnlijk gestikt.

GRONINGEN, 8 November.

Bij besluit van den 5den dezer, heeft Z. M. goedgevonden: 1) aan den heer J. A. C. VAN HEUSDE, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als gewoon hoogleeraar in de faculteit van bespiegelende wijsbegeerte en letteren aan de hoogeschool te Groningen; 2) tot gewone hoogleeraren in die faculteit te benoemen, de heeren: dr. W. HECKER, lector in de pædagogie aan de hoogeschool te Groningen, en dr. C. M. FRANCKEN, rector aan het gymnasium te Leeuwarden.

— Bij kon. besluit van den 2den dezer, is aan mr. A. VAN BERCHUIJS, op zijn daartoe gedaan verzoek, een eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van lid der commissie van administratie over het burgerlijk en militair huis van verzekering te Groningen, en voorts in zijne plaats tot lid dier commissie benoemd, jhr. mr. P. POLMAN GRUIJS, wonende te Groningen.

— In de laatste zeven dagen tot heden zijn bij de plaatselijke geneeskundige commissie alhier aangegeven als door cholera aangetast 8 personen. In dien tijd zijn hersteld 14 en overleden 6 personen, terwijl thans nog 15 in behandeling blijven.

— De bezoldigde opziener der jagt en visscherij H. R. VAN DIJK, te *Sappemeer*, is, op zijn verzoek, eervol uit die betrekking ontslagen; er bestaat dus aldaar voor die betrekking eene vacature.

— Aangaande de inhechtenisneming van L. M. DIJK te *Marum*, wordt ons van daar nog het volgende medegedeeld: In weerwil dat het alhier vigerend reglement op de tapperijen door den burgemeester met kracht en klem, zoover de middelen reiken, wordt gehandhaafd, heeft hier onlangs, ditmaal, naar we onderrigt zijn, vóór gesloten tijd, eene door dronkenschap veroorzaakte kloppartij van zeer ernstigen aard plaats gehad, ten gevolge waarvan de persoon L. M. DIJK, boerenzoon te Lukaswolde, verleden Maandag door den geregtsdienaar rijks-veldwachter D. SMIT, alhier gestationeerd, gevankelijk naar Groningen is overgebragt. *Eene* bijdrage voor *twee* waarheden: 1) dat gestrengheid in vele gevallen weldaad, 2) dat de jenever eene pest is.

— In de *Geneesk. Ct.* wordt gewezen op een feit, hetwelk weder op eene overtuigende wijze aan het licht brengt, dat de openbare gezondheidsregeling in ons land nog zeer veel te wenschen overlaat. Van de 100 lijders, die tot aan den 24sten October te Zwolle door de cholera zijn aangetast, werden 34 aangetast in eene vrij beperkte ruimte, gelegen om en aan de kleine-Aa, eene soort van gracht, voor bevaren ongeschikt, dienende tot opname van allerlei dierlijke effluviën, des zomers meestal droog, op slechts enkele plaatsen eenig stinkend, naar modder gelijkend water bevattende. De aan deze ware stinksloot gelegen straten en stegen leverden ook, helaas! dit jaar weder het bewijs op, even als bij elke vorige cholera-epidemie, dat hare verpestende uitwasemingen, bij eene heerschende epidemische constitutie, belangrijke momenten zijn tot uitbreiding en bevordering der cholera niet alleen, maar ook van typhus en andere ziekten. In de Bitterstraat toch, onmiddellijk aan die stinksloot gelegen, werden in hetzelfde huis 6 personen door de ziekte aangetast, waaronder 5 kinderen. Voorbeelden van 2, 3 en 4, in één huisgezin aangetast, bestaan insgelijks.

— Het *Staatsblad* no. 128 behelst een besluit van den 25sten Oct. l.l., tot wijziging van het reglement voor de dienst van den rijkstelegraaf, waaruit o. a. blijkt, dat een berigt van niet meer dan 25 woorden, het adres van 1 tot 5 woorden *niet* medegerekend, als een enkelvoudig berigt wordt beschouwd. Zoo het meer dan 25, tot en met 50 woorden bevat, wordt het als een dubbel, en zoo het uit meer dan 50, tot en met 100 woorden is zamengesteld, als een drievoudig berigt berekend. Bij berigten van meer dan 100 woorden, begint de telling weder van het tweede, derde en van elk volgend honderdtal.

— Op verzoek nemen wij het volgende over uit het *Handelsblad* van den 1sten dezer:

Op den 13den Augustus j.l. maakten wij met belangstelling gewag van de eenvoudige maar hartverheffende plegtigheid, waarbij onze geëerde burgemeester den sluitsteen bevestigde aan het gebouw der Vereeniging voor Ziekenverpleging (Prinsengracht over de Kruisstraat), en zagen wij, sedert, dat gebouw al meer en meer in sierlijke en doelmatige omtrekken oprijzen; met niet minder belangstelling namen wij dezer dagen kennis van eene circulaire, door bestuurders dezer stichting aan hunne stad- en landgenooten toegezonden, ten einde *aller* hulp in te roepen tot de voltooijing en inwendige inrigting van dat gebouw. Niet enkel dat eene bijgevoegde lithographie het uitwendig voorkomen afbeeldt, een naauwkeurig plan van de verdeeling en bestemming der verdiepingen is daaraan toegevoegd, en doet als met één' oogopslag zien, hoe groot nut onze stad en geheel het Vaderland van die stichting verwachten mogen.

Wij zullen voor het oogenblik in geene breede beschrijving treden, maar ons bepalen, er de aandacht op te vestigen van ieder, wien het heil zijner lijdende natuurgenooten en de eere des Vaderlands ter harte gaat. En aan wien is het onbekend, hoe treffelijk beide bevorderd zijn door de Pleegzusters? Aan wie is het onbekend, hoe onze TOLLENS, van bewondering vervuld, het zelfopofferend streven en werken dier edele vrouwen verheerlijkt heeft? Aan wie is het onbekend, hoe zij, gedurende het negenjarig bestaan dier inrigting, 3043 dagen, 14,836 nachten en 9727 etmalen hare lust en rust, hare gezondheid, haar leven zelfs hebben ten beste gegeven om, tot bij de gevaarlijkste ziektevormen (vooral typhus en cholera) onvermoeibaar te dienen, te helpen, te troosten?

Dit gebouw nu zal niet alleen der zusteren eene blijvende woning en toevlugtsoord op klimmenden leeftijd verschaffen, maar tevens aan personen (en daaronder ook vreemdelingen) die in hunne huizen niet behoorlijk verpleegd kunnen worden, liefderijke en zorgvuldige verpleging in het gesticht doen genieten. Behalve dat, zal de gelegenheid tot een *Kinder Hospitaal* (die dringende behoefte!) daarmede verbonden worden: gelijkelijk gunstig voor het bestrijden van de krankheden des ligchaams, als voor die des geestes en des harten.

Zoo twijfelen wij dan niet aan krachtige en milde ondersteuning; niet enkel van de meer gegoeden bij uitnemendheid, maar ook van *ieder* die zijn penningske, al ware het met eenige opoffering, zou *kunnen* bijdragen. De Vereeniging *verdient* en *behoeft* die om te blijven, wat zij reeds geworden is: eene nieuwe parel in de kroon van het liefdadig Nederland.

KERKNIEUWS.

SCHILDWOLDE, 4 Nov. Heden morgen verblijdde onze leeraar de gemeente met het berigt dat door iemand die onbekend wenscht te blijven, aan onze diakonie eene som van *f* 400 geschonken is.

STIENS, 5 November. Na in de voormiddag-godsdienstoefening te zijn bevestigd door ds. *G. van Trojen*, pred. te Finkum en Hijem, die daarbij tot tekst had gekozen 1 Cor. 4 vs. 1—5, heeft gisteren namiddag de weleerw. heer *B. F. Brugsma*, van Wijnjeterp bij de Herv. gemeente dezer plaats beroepen, zijne intree-rede voor eene zeer talrijke, ook van elders opgekomen, schare toehoorders, gehouden, en wel naar aanleiding van vers 15 en 16 (behalve de laatste zeven woorden) uit het eerste hoofdstuk van Paulus' brief aan de Romeinen.

DORDRECHT, 7 Nov. Door den alg. kerkeraad der Ned. Herv. gem. alhier, is Maandag ter vervulling van de vacature ontstaan door het vertrek van dr. *J. P. Stricker* naar Amsterdam, het navolgend twaalf-, zes- en drietal van predikanten gemaakt: Twaalftal: *Scheuer*, te Sassenheim; *Deeleman*; te Beest; *van Wetering*, te Breda; *Rauwenhoff*, th. doct., te Mijdrecht; *van den Broek*, te Oegstgeest; *Soetbrood Piccard*, th. doct., te Goes; *van Gogh*. te Zundert; *de Koning*, te Muiderberg; *Giltay*, te 's Heer-Arendskerke; *Hooykaas Herderschee*, te Nijmegen; *van Eyck*, th. doct., te Deventer; *Ternooy Apel*, te Rockanje.

Zestal: *Scheuer*, *Rauwenhoff*, *van Wetering*, *Deeleman*, *van den Broek* en *Soetbrood Piccard*. Drietal: *Rauwenhoff*, th. dr., *van den Broek* en *Deeleman*. Waaruit onmiddellijk met eenparige stemmen is beroepen: ds. *L. W. E. Rauwenhoff*, th. doct. te Mijdrecht.

HAAKSBERGEN, 4 November. De kerkeraad der Herv. gemeente heeft heden uit het vroeger opgegeven twaalftal, het volgende zestal geformeerd: Ds. *Berghege*, te Gapinge; *Meijer*, te Leersum; *van der Velde*, te Borne; *Sibmacher Zijnen*, te Delden; *Badon van den Berg*, te Hoogmade, en *van Meurs*, te Wapenvelde; waarna op het drietal zijn geplaatst: *Berghege*, *Meijer* en *van der Velde*.

INGEZONDEN STUKKEN.

„De Cholera, de Regering, de Gemeentebesturen en de Openbare Gezondheid."

Onder bovenstaand opschrift plaatste ik onlangs, in het geneeskundig Tijdschrift **het Repertorium** (no. 40), een stukje, waarvan in deze Courant een *uittreksel* werd geplaatst. Het spijt mij, dat ik dat uittreksel niet zelf heb gemaakt, want dan had ik vermoedelijk een enkel woord ter inleiding er bij gevoegd, en mij de moeite kunnen besparen, om nu op de zaak terug te komen.

Ik kom er nu op terug, omdat ik — ik moet zeggen, met eenige bevreemding — gemerkt heb, dat deze en gene de strekking van het gestelde niet wèl heeft begrepen. In 't belang der zaak schijnt het thans nuttig, die strekking volkomen duidelijk te maken *ook* voor het publiek, waarvoor het opstel *niet* direct was bestemd, dat is: het niet-geneeskundige publiek.

Voor geneeskundigen is die nadere toelichting niet noodig: *zij* weten volkomen, *wat* er uit het oogpunt van openbare gezondheidsregeling behoort gedaan te worden en door *welke* autoriteiten. Maar ook voor *ieder*, die het opstel in zijn geheel, in het *Repertorium*, leest, is eene nadere toelichting overbodig, omdat er uit blijkt, dat, in verband met en ten vervolge op onderscheidene vroegere opstellen van mijne hand over hetzelfde onderwerp, ook dáár alleen gesproken wordt over de *noodzakelijkheid*, *dat door de Hooge Regering voor het geheele land en in het algemeen, en door de Gemeentebesturen voor hunne gemeenten en in het bijzonder, eindelijk de zaken der openbare gezondheid worden geregeld.* Van partikuliere vereenigingen, zoo als onze commissie voor de cholera, die voor alle gemeenten onzes lands tot een navolgenswaardig voorbeeld strekt, was geen spraak en kon geen spraak zijn, wáár alleen gehandeld wordt over *openbare gezondheidsregeling*, *hare verwaarloozing*, *de gevolgen van dien* en de *noodzakelijkheid om haar eindelijk tot stand te brengen in land en gemeente.*

De genoemde commissie heeft mijn' lof niet noodig: hare ijverige bemoeijingen worden door ieder, die hare verrigtingen kent, op den verdienden prijs gesteld. Wat mij betreft, menige door mij vroeger en later geschrevene zinsnede getuigt dat. Maar hoe nuttig en heilrijk zoodanige commissie ook werke, hoe zij ook in haren arbeid door een gemeentebestuur worde ondersteund, zij *kan* niet doen wat *alleen* de regering van land en gemeente kan tot stand brengen; zij *kan* niet doen, wat hier IN DE EERSTE PLAATS noodig is: het tot stand brengen van de openbare gezondheidsregeling ter verbetering van den openbaren gezondheidstoestand.

Het zijn dus radikale, afdoende maatregelen, die beoogd worden, — maatregelen, die niet veel moeite behoeven te kosten, aan iederen deskundige (ook al is hij geen geneeskundige) genoegzaam bekend zijn, elders al meer en meer worden genomen en ook in onderscheidene aanzienlijke gemeenten onzes lands met vrucht reeds beginnen te werken. Wil men weten, wat er dan zoo al moet worden gedaan, om het beoogde doel te bereiken, men sla — om slechts dit ééne tijdschrift te noemen — den loopenden jaargang van het *Repertorium* op, waar men, bepaald ten aanzien van ons land, alles zal verzameld vinden, wat in andere gemeenten gedurende dit jaar te dien opzigte is en wordt gedaan, even als ik vroeger, in onderscheidene jaargangen van het *Praktisch Tijdschrift voor de Geneeskunde*, de voornaamste verrigtingen daaromtrent van het buitenland heb doen kennen.

Uit die stukken zal blijken, dat hier nog al een en ander in aanmerking komt, en niet alleen het verbeteren van de verblijven der geringere standen. Dat dit laatste echter een *zeer voornaam* punt in dezen is, behoef ik voor mij hier niet te herhalen, na de vele malen dat ik zulks, met bewijzen zoo uit den vreemde, als uit ons eigen midden, reeds *heb* aangetoond. Intusschen zal het nuttig kunnen zijn, *hier* ter plaatse over dit (nu eenmaal aangevoerde) punt nog een enkel woord in het midden te brengen.

Hoe die verblijven te verbeteren? Dat gaat zeer eenvoudig, en kost der gemeente ook niet veel geld. De gemeenteraad doe hier, wat elders reeds gedaan *is:* hij make eene verordening, ingevolge den geest en de letter der gemeentewet, op het bouwen van geschikte en het ontruimen of verbeteren van ongeschikte en voor de gezondheid schadelijke woningen. De verordeningen van dezen aard, zoo als ze in onderscheidene steden van ons land thans reeds in werking zijn, heb ik in den jaargang 1855 van het *Repertorium* medegedeeld. Dat zoodanige verordening door de gemeentebesturen in ons land thans *kan* vastgesteld worden, behoeft alzoo niet meer gevraagd te worden. Vervolgens brenge het gemeentebestuur eene gezondheidscommissie tot stand, die, als adviserend ligchaam, hetzelve bij de uitvoering *ook* van deze aangelegenheid ter zijde sta. Deze twee zaken *kunnen* alléén door het gemeentebestuur tot stand gebragt worden, en eenmaal goed tot stand gebragt, zullen ze van den grootsten invloed moeten zijn op de verbetering van den algemeenen gezondheidstoestand in de gemeente.

Het deed mij leed, dat in het uittreksel van mijn laatste opstel daaromtrent in het *Repertorium*, 'twelk in deze Courant voorkwam, juist niet ook werd opgenomen wat er in voorkomt nopens het adres, dat reeds d.d. *7den April dezes jaars* aan den raad dezer gemeente werd ingezonden door de leden van het *gezelschap van Groningsche Geneeskundigen* (nagenoeg het geheele geneeskundige personeel dezer stad), ten einde de raad, om de daarbij aangevoerde redenen,

BIJBLAD N°. 14.

Behoort bij de Groninger Courant van 9 November 1855, N°. 135.

KORT VERSLAG

VAN DE HANDELINGEN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN EN DER PROVINC. STATEN.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Woensdag den 6den November.

Aanwezig de heeren: SLOT, TRIP, MULLER, VAN ITTERSUM, VAN HOUTEN, DOORNBOSCH, ONNES, DE SITTER, CREMERS, MESDAG, EDELINCK, MEIJER, GEERTSEMA, DOMMERING, VAN HEIJNINGEN BOSCH, LOHMAN, UPMEIJER, WICHERS, DE LA FAILLE en VAN IMHOFF.

In behandeling wordt genomen:

Het verslag van de centrale afdeelingen over de begrooting voor de dienst van 1856.

Bij de beraadslaging over de algemeene strekking, maakt de heer CREMERS de opmerking, dat in den laatsten tijd de financiën der gemeente meermalen zijn behandeld, inzonderheid door twee commissiën. De eerste raamde de uitgaven op *f* 410,000, de tweede op *f* 397,000 ongeveer; nu zijn zij op deze begrooting op *f* 440,000 geraamd, dus *f* 43,000 meer dan hetgeen men als nominale uitgave heeft geacht. Het komt hem vreemd voor, dat dit geschiedt reeds bij de eerste maal na het opmaken dier nominale begrooting.

Niemand verlangt de begrooting artikelsgewijze behandeld te hebben.

De heer GEERTSEMA stelt de volgende drie amendementen voor: 1) den post wegens het verleenen van een subsidie voor den weg naar Stadskanaal alsnu te omschrijven als volgt: »Voor den aanleg van een kunstweg van Wildervank naar Stadskanaal," en wel ten gevolge van een in eene vorige vergadering genomen besluit; 2) den post wegens de plaatselijke belasting op den wijn en sterke dranken met *f* 4500 te verminderen, ter zake de thans aangenomen regeling van het massaal fonds; en 3) den post voor onvoorziene uitgaven mede te verminderen met een gelijk bedrag van *f* 4500.

De heer v. IMHOFF is van oordeel, dat men op eene andere wijze, die minder bezwaar heeft, de uitgaven met de voorgestelde som van *f* 4500 zal kunnen verminderen. Hij stelt voor den post voor den weg naar Stadskanaal daarmede te verminderen, omdat hoogstwaarschijnlijk toch de geheele daarvoor uitgetrokken som niet noodig zal zijn in den loop van het volgend jaar en in allen geval deze post gebragt kan worden onder die, welke later uit den post voor onvoorziene uitgaven aangevuld kunnen worden.

De heer ONNES merkt op, dat voor het massaal-fonds eene som van *f* 54,500 als bruto ontvangst is gesteld en daarentegen eene som als vermoedelijke uitgaaf uitgetrokken voor de kosten van heffing, die waarschijnlijk niet zal gekweten worden. Indien nu de regeling van het massaal-fonds tot stand komt, dan zal vermoedelijk een deel van die uitgaven, met die voor de surveillance worden verligt; en dan is het z. i. eigenaardiger daarmede de uitgaven te verminderen, en den post voor den weg naar Stadskanaal te laten zooals die is voorgedragen. Hij vereenigt zich met het voorstel van den heer GEERTSEMA.

Nadat hieromtrent nog door de heeren TRIP en SLOT eene opmerking is gemaakt, wordt op voorstel van den heer GEERTSEMA besloten, de punten der conclusie van het centraal verslag naar volgorde te behandelen en de amendementen bij de des betreffende punten.

Hierop wordt het eerste punt der conclusie met de wijziging van den heer GEERTSEMA goedgekeurd en alzoo de ontvangsten vastgesteld op *f* 435,872.00.

Ten aanzien van art. 2 der uitgaven, voor het leggen en onderhouden van straten, waarop eene vermindering van *f* 4800 is voorgesteld, zoodat daarvoor dan eene som van *f* 20,000 wordt uitgetrokken, deelt de heer TRIP de bezwaren mede tegen die vermindering en verdedigt hij de voordragt van burg. en weth. Er is namelijk eene groote som uitgetrokken voor den aankoop van Brabandsche keijen, met het doel om overal de lavakeijen weg te nemen, waar veel gerid is, en die weder als voetpaden te doen leggen op vele plaatsen, waar thans nog veldkeijen liggen en die nog noodig veranderd moeten worden. Dit is een maatregel van huishoudelijkheid, omdat de lavakeijen week zijn, spoedig afslijten en veel onderhoud vereischen, zoodat zij op de plaatsen waar zij thans liggen, in één jaar evenveel afslijten, als zij op andere plaatsen waar niet gereden wordt misschien niet in 10 jaar zouden doen. Vindt men echter de kosten te hoog dan kan hij zich met eene vermindering wel vereenigen.

De heer ONNES is persoonlijk van gevoelen, dat *f* 10,000 meer dan voldoende is voor de straten, en wel om deze redenen, dat zoolang de gaspijpen niet gereed zijn, er nog steeds zooveel tot zijn leedwezen aan de straten te herstellen is. Z. i. mag de weth. van fabricage wel hoogst tevreden zijn, dat de centrale sectie den post niet meer verminderd heeft.

De heer TRIP antwoordt hierop, dat het bezwaar in de gasleiding niet zoo groot is als door den heer ONNES wordt voorgesteld.

De heer MESDAG vraagt, op welke voorwaarden aan de aannemers van het leggen van den telegraafdraad is toegestaan de straten op te nemen en de gemaakte sleuf weder te bestraten. Hij heeft opgemerkt, dat de straten daardoor geheel bedorven worden, daar zij slecht herlegd zijn, zoo zelfs, dat nu reeds op sommige plaatsen gaten zijn van een voet diep.

De heer TRIP antwoordt, dat het niet aan het dagel. bestuur ontgaan is, dat de straten alles behalve goed weder digtgelegd worden, maar ook dat door hetzelve de noodige voorzieningen genomen zijn.

De heer DE SITTER heeft met genoegen vernomen, dat het dagelijksch bestuur op deze zaak zijne aandacht gevestigd heeft, maar hij wenscht het aan te bevelen om met strengheid toe te zien, omdat men zich niet bevroemen kan, dat de gemeente van de zijde van het rijk zeer passief wordt behandeld. Dit is gebleken bij de gasleiding en het leggen der pijpen daarvoor door den straatweg buiten de Heerepoort. Terwijl men nu van de eene zijde zoo streng te werk gaat, als het rijk bij die gelegenheid gedaan heeft, moet men ook van de andere zijde weten nu de straten weder goed te leggen.

De post wordt op de som van *f* 20.000 goedgekeurd.

Nu komt in beraadslaging het voorstel van de centrale commissie om het subsidie voor de akademie Minerva met *f* 600 te verhoogen en te brengen op *f* 1600.

De heer CREMERS doet opmerken, dat het voorstel gegrond is op het vooruitzigt, dat de commissie voor de industrieschool een voorstel aan den raad zal doen, dat goedgekeurd en uitgevoerd zal worden. De verhooging zoude dus een vooruitloopen zijn van een later te nemen raadsbesluit; hij acht dit verkeerd en onregelmatig. Hij stelt voor deze som onder den post voor onvoorziene uitgaven te brengen.

De heer GEERTSEMA is het eens, indien de raad door zulk een besluit gebonden ware; maar door eene som op de begrooting te brengen, is hij niet gebonden die ook te geven. Maar men zal ook evenzeer een raadsbesluit vooruitloopen, als men het voorstel van den heer CREMERS volgt.

Het voorstel van den heer CREMERS wordt ondersteund door de heeren v. HOUTEN, DE SITTER en v. HEIJNINGEN BOSCH, die nog in bedenking gaf, een afzonderlijken post voor eene industrieschool te maken, terwijl de heeren GEERTSEMA en ONNES het voorstel der centrale sectie verdedigden. Ten slotte wordt besloten de som van *f* 600 te brengen onder het hoofdstuk voor onvoorziene uitgaven.

De verhooging van den post voor aflossingen van geldleeningen met *f* 4000 en dien alzoo te brengen op *f* 8000 en het doen vervallen van den post voor de verbinding van het Boterdiep met het Winschoterdiep worden aangenomen, alsmede de verhooging van den post voor de verandering van het brugje over het Kattendiep in eene rijbrug met *f* 1000 en dien alzoo te stellen op *f* 3200.

Op het nieuw artikel door de centrale sectie voorgesteld, »voor de vergrooting en verbetering der lokalen thans bij de akademie Minerva in gebruik ad *f* 9000," stelt de heer v. HEIJNINGEN BOSCH eene wijziging van redactie voor, om n.l. die som te stellen als eene bijdrage »voor een doelmatiger gebouw voor de akademie Minerva." De strekking van het voorstel is om niet zooveel ten koste te leggen en te verbouwen in gebouwen, die zoo oud en bouwvallig zijn als die der akademie Minerva.

De heer CREMERS gelooft, dat die gebouwen zulk een oordeel niet verdienen, maar ook het vermoeden is daartegen, omdat de directie van Minerva, die gerekend mag worden met den toestand der gebouwen bekend te zijn, het voorstel gedaan heeft om ze te vertimmeren. Maar de zaak is z. i. nog niet ver genoeg om daarover nu reeds te oordeelen; dit zal beter kunnen geschieden, nadat de commissie uit den raad en de directie eerst de gebouwen onderzocht zullen hebben.

De heer DE SITTER is van het gevoelen van den heer v. HEIJNINGEN BOSCH, en hij wordt daarin bevestigd. Hij stelt voor den post onder de onvoorziene uitgaven te brengen, daar hij niet gaarne *f* 9000 zou toestaan voor het vertimmeren van een bouwval.

De heer v. ITTERSUM ondersteunt mede het gevoelen van den heer v. HEIJNINGEN BOSCH. Hij zoude zoo noodig gaarne meer ja het dubbel geven van wat gevraagd werd voor eene zoo nuttige instelling als Minerva; maar het gebouw zal met de gestelde som niet kunnen worden verbeterd; men kan er wel lapwerk van maken. De som is te groot voor iets, dat toch niet goed kan worden.

De heer TRIP stemt volkomen in met dit oordeel.

De heer ONNES verdedigt het voorstel der centrale sectie, die van oordeel was, dat zoo er eene industrieschool zoude opgerigt worden, dan ook de gebouwen van Minerva eene uitbreiding noodig hadden en daarvoor nu was een voorstel door het bestuur van Minerva gedaan, om een gebouw aan de straat te maken.

De heer [illegible] is van meening, dat de zaak hier verkeerdelijk ter spraak is gebragt, de zaak is nog niet ver genoeg, dat men in staat is haar te overzien en grondig daarop te besluiten. Het is beter nu de som onder de onvoorziene uitgaven te brengen.

De heer v. ITTERSUM wijst nog op de verkeerde, ook hier te dikwijls gevolgde ongelukkige gewoonte om steeds bij te bouwen, en haalt als voorbeeld daarvan het provinciehuis aan, waar men ook successivelijk heeft bijgebouwd en groote sommen gelds heeft vertimmerd en toch zal het ten slotte altijd een gebrekkig gebouw blijven, terwijl men vreezen moet eens onder de archieven te worden begraven.

De heer v. HEIJNINGEN BOSCH merkt aan, dat hij eveneens gelooft, dat men niet beoordeelen kan, wat er gedaan moet worden en zijn voorstel dus in den geest van den heer CREMERS is. Hij kan zich echter met diens voorstel ook vereenigen en ziet daarom van het zijne af.

De heer DE LA FAILLE verdedigt nog het voorstel der centrale sectie, dat de directie uitzigt had met de gestelde som een doelmatig en goed gebouw te kunnen krijgen; terwijl hare pogingen om een ander gebouw te erlangen, tot geen uitslag hebben geleid. De directie verzekert, dat zij met de som tevreden is en dat het gebouw daarvoor goed kan worden.

De heer v. IMHOFF doet opmerken, dat indien deze som bij die der onvoorziene uitgaven opgeteld wordt, deze dan waarschijnlijk te hoog opgevoerd zal worden en het daarom misschien beter is een bepaalden post op de begrooting te brengen.

Het voorstel van den heer CREMERS om den post van onvoorziene uitgaven met *f* 9000 te verhoogen en dan het besproken artikel te doen vervallen wordt met 17 tegen 3 stemmen aangenomen. (*Tegen:* de heeren *Onnes*, *v. Imhoff* en *de la Faille*.

Zonder beraadslaging wordt hierop goedgekeurd: de post voor het voeren van regtsgedingen met *f* 1000 te verminderen, de som voor het leggen van ééne draaibrug, en niet van twee, te verminderen met *f* 2000 en terug te brengen op *f* 2500, de uitgaven alsnu, ten gevolge der aangenomene wijzigingen, vast te stellen op *f* 435.242.00, zoodat het ver-

moedelijk batig slot ƒ 630.00 wordt. — Hierop wordt de geheele begrooting vastgesteld met de wijziging nog door den heer GEERTSEMA voorgesteld in de woorden over den weg naar het Stadskanaal.

De centrale commissie heeft ten laatste in bedenking gegeven burg. en weth. een zestal verzoeken te doen. De voorzitter zegt, dat burg. en weth. geen zwarigheid maken aan die verzoeken te voldoen.

De heer v. IMHOFF wenscht die verzoeken aan burg. en weth. niet in discussie gebragt te zien. Hij weet niet, volgens welke bepaling de raad dit mag doen. Ieder lid heeft het regt een voorstel aan burg. en weth. te doen, maar hij weet niet, dat het ergens in gebruik is door den raad bepaalde verzoeken aan burg. en weth. te laten doen. Het is waar, dat het usance is om bij de begrooting algemeene onderwerpen te bespreken; hij vindt dit goed, ook dat die overwegingen in het rapport opgenomen worden, maar het is niet voegzaam om nu in deze vergadering, waarin ook burg. en weth. zitting en stem hebben, te besluiten om hen te verzoeken dezen of genen maatregel van bestuur aan te nemen als norma, deze of gene verbetering aan te brengen.

De heer CREMERS ondersteunt zeer het voorstel van den heer v. IMHOFF. Er komt bij, dat hij het voor den raad veel geschikter acht eerst een voorstel te onderzoeken en dan te besluiten, dan zoo maar *raptim* punten aan te nemen, die nog eerst onderzocht moeten worden.

De heer GEERTSEMA wenscht de conclusie te verdedigen, en dan moet hij eerst releveren, hetgeen de heer v. IMHOFF gezegd heeft, dat ieder lid regt heeft ten allen tijde voorstellen te doen. Als men dat op den voorgrond stelt, dan is er ook geen reden, waarom niet de leden te zamen, als zij in de afdeelingen vergaderd zijn om over de begrooting te redeneren en den toestand der gemeente nagegaan hebben, dan gezamenlijk datgene kunnen doen, waartoe ieder lid afzonderlijk bevoegd is, en dan is daarvoor z. i. geene geschikter gelegenheid dan bij de behandeling van de begrooting. Hij gelooft wel, dat er geene stellige bepaling in de gemeentewet gevonden wordt, waarbij uitdrukkelijk die bevoegdheid wordt verleend, maar toch vloeit uit den aard der zaak van zelf voort, dat men zulks mag doen. Men heeft het verder vreemd gevonden, dat door den raad dergelijke verzoeken aan burg. en weth. gedaan zullen worden, nu het dagelijksch bestuur zelf medestemt. Maar burg. en weth. zullen ten allen tijde, ook wanneer door een enkel lid een voorstel wordt gedaan, moeten medestemmen. Het maakt dus volstrekt geen verschil in dit opzigt of het voorstel door den raad of door een enkel lid gedaan wordt. Wat het bezwaar van den heer CREMERS aangaat, dat men aldus *raptim* zoude besluiten over gewigtige zaken, die niet behoorlijk voorbereid en onderzocht zijn, moet hij antwoorden, dat hij zich niet voorstellen kan, hoe iets beter onderzocht kan worden dan in de afdeelingen; die overwegingen nu zijn in het centraal verslag opgenomen en dit heeft gelegen ter inzage van de leden. Hij verbeeldt zich, dat men nu juist tijd heeft gehad om alles behoorlijk te onderzoeken. Daarbij komt nog, dat, als men die verschillende besluiten nagaat, dan zal men zien, dat grootendeels die aandacht verzocht wordt en de voordragt van burg. en weth. omtrent zaken, die algemeen reeds lang als wenschelijk zijn gerekend. Hij kan niet zien, dat door dit besluit een nadeelig antecedent zal worden gesteld. Overigens is hij er in geenen deele tegen de zaak buiten behandeling te laten, aangezien het gevoelen van de meerderheid genoegzaam is gebleken; maar hij moet de bevoegdheid van den raad in dezen blijven verdedigen.

De heer WICHERS vereenigt zich met het voorstel van den heer VAN IMHOFF, om de verzoeken buiten beraadslaging te houden. Door zoo iets te besluiten zal men bij den raad overbrengen, wat tot de bevoegdheid van burg. en weth. behoort. Hij is er niet tegen, dat de raad iets op amicale wijze verzoekt, maar dit verzoek geschiedt op officiële wijze in het openbaar, waarin ingewikkeld ligt opgesloten, dat burg. en weth. niet genoegzaam de aandacht daarop gevestigd hadden en alzoo zal ook het publiek zelf den raad meer als uitvoerende magt gaan beschouwen. Op hetgeen van den raad uitgaat, moet ook een besluit kunnen genomen worden, en nu zijn dit alleen verzoeken, opmerkingen, waarop geen besluit kan genomen worden.

te worden schadeloos gesteld.

handeling van zaken. De centrale afdeeling is bevoegd tot het maken eener conclusie, maar zij moet zich beperken tot het onderwerp zelf en daarin geene andere zaken opnemen; het onderwerp hier zijn alleen cijfers der begrooting. De heer GEERTSEMA heeft gevraagd hoe de zaak beter onderzocht kan worden dan in de afdeeling, maar hij betwijfelt of b. v. de verkoop van de eigendommen zoo grondig is behandeld, dat daarop een besluit kan worden gegrond.

In antwoord op den heer WICHERS zegt de heer GEERTSEMA, dat hij in de punten der conclusie geene meerdere inmenging in de bevoegdheid der uitvoerende magt van burg. en weth. ziet, dan den raad toekomt en uit den aard van zijn gezag voortvloeit. Zoo men vraagt naar het regt van den raad, dan komt hem toe de uitoefening van kritiek of beoordeeling.

De heer DE LA FAILLE ondersteunt het gevoelen van den heer GEERTSEMA. De centrale sectie geeft als conclusie het denkbeeld van de meerderheid der leden in de afdeelingen.

De heer SLOT vindt als voorzitter der centrale afdeeling en als lid van het dagelijksch bestuur volstrekt geen bezwaar om de punten in de conclusie opgenomen te behandelen. Hij gelooft, dat het juist de geschikte gelegenheid is om kenbaar te maken, wat men in het belang der gemeente wenschelijk acht.

De heer TRIP verklaart, dat de wenschen in de afdeelingen geopenbaard ook die van burg. en weth. zijn, ook hij deelt daarin; het is hem onverschillig, of zij in behandeling genomen worden of niet.

Ten slotte wordt de vraag of de punten in behandeling genomen zullen worden aan een stemming onderworpen.

Er verklaren zich 9 stemmen voor en 9 tegen de behandeling, zoodat de beslissing tot eene volgende vergadering moet worden uitgesteld. (*Tegen*: de heeren *Wichers*, *Cremers*, *de Sitter*, *van Ittersum*, *van Louten*, *Lohman*, *van Heijningen Bosch*, *van Imhoff* en *Upmeijer*.)

De vergadering wordt hierop gesloten.

Provinciale Staten van Groningen.

Zitting van Woensdag den 7den November.

Er zijn 39 leden tegenwoordig. Afwezig de heeren BRONGERS, R. A. QUINTUS, v. SWINDEREN, v. SLOOTEN, M. v. D. TUUK en HOUWING. De heer v. SWINDEREN te Ezinge deelde de reden van zijne afwezigheid mede bij navolgende missive: »De toestand der wegen in deze streken is tegenwoordig door de veelvuldige regens zoo slecht, dat het reizen bijna onmogelijk is. Zij bevinden zich allen in zulk een ondoorwaadbaren toestand, dat men dezelve volstrekt met geen rijtuig passeren kan, terwijl de reis te paard in dit saizoen ook aan te veel bezwaren onderhevig is om daarvan een geregeld gebruik te maken. Ik zie mij derhalve tot mijn leedwezen genoodzaakt, de vergadering kennis te geven, dat ik om bovengenoemde reden deze wintervergadering der Staten niet zal kunnen bijwonen."

Nadat de notulen van het verhandelde in de zitting van gisteren waren gelezen en goedgekeurd, deelt de voorzitter mede, dat door de afdeelingen benoemd zijn tot voorzitters der afdeelingen: de heeren HOMAN, SMID en DE HAAN, tot ondervoorzitters: de heeren S. P. v. D. TUUK, DIEPHUIS en SCHILTHUIS, tot rapporteurs voor de waterschapsreglementen van Hunsingo, enz.: de heeren v. ROIJEN, VOS en M. v. D. TUUK en voor het reglement van de Drie Delfzijlen: de heeren TIGCHELAAR, DIJKHUIS en M. v. D. TUUK.

Aan de orde wordt gesteld:

1) Benoeming van een lid in de commissie van landbouw, in plaats van het aftredend lid den heer C. REINDERS, van Warffum. — De aftredende wordt herbenoemd met 37 stemmen; de beide andere stemmen waren uitgebragt op de heeren T. v. D. LEY, te Ulrum en R. E. HUISMAN, van Uskwerd. — Aan den benoemde zal van dezen uitslag worden kennis gegeven.

2) Voordragt van Ged. Staten tot wijziging van de prov. begrooting over 1855. — De heer WICHERS zegt uit de stukken, ter griffie gedeponeerd, gezien te hebben, dat die wijziging wordt voorgesteld, uithoofde eene voorgenomene verbetering van de Zandemertil over het Hoendiep is uitgesteld, aangezien men in 't vervolg over dat diep beweegbare bruggen wil leggen en daartoe de uitgetrokkene som van ƒ 1800 niet voldoende is. Intusschen vereischt het molenbrugje in den weg van Groningen naar Stroobos, volgens opgave van den hoofd-ingenieur, ƒ 1600 daarvoor aangevraagd. Bij die aanvrage is geene ophelderinggevoegd, noch een bestek of eene begrooting, waaruit kan blijken, dat genoemd brugje zulk eene reparatie behoeft. Spr. heeft toevallig gisteren bij het passeren dat brugje vlugtig in oogenschouw genomen, doch heeft niet kunnen ontdekken, dat die groote som tot herstelling zoude noodig zijn. Hij wenscht met een deskundige in deze week een naauwkeurig onderzoek te doen en stelt daarom voor deze zaak tot eene volgende zitting aan te houden. — Hiertoe wordt besloten.

3) Missive van den minister van binnenl. zaken, d.d. 1sten Nov., mededeelende, dat Z. M. de Koning zwarigheid maakt om het besluit der staten van den 5den Julij, waarbij schadevergoeding wordt verleend aan de gewezen Lauwerzee commissie, goed te keuren, uithoofde de pretentiën zijn verjaard. — Voor notificatie aangenomen.

4) Voordragt van Ged. Staten, d.d. 6den Nov., betrekkelijk een adres van H. HEERES c. s., ingezetenen van 't Zandt en Godlinze, verzoekende eene opruiming van het Oosterwijtwerder-verlaat, of de vaststelling van een nieuw reglement van dat waterschap. — Aangezien dit adres eerst op den 31sten Oct. is ingezonden en alzoo is gehandeld in strijd met het besluit der staten van den 3den Nov. 1853, en de inwilliging van het verzoek bovendien niet tot de bevoegdheid der staten behoort, stellen Ged. Staten voor, dit adres niet in behandeling te nemen. — Ter zijde.

5) Voordragt van dezelfden betreffende twee ontwerp-reglementen voor waterschappen onder de gemeente Haren. — Behalve dat bij de inzending dezer reglementen de tijd bij het besluit van den 3den November 1853 voorgeschreven verre overschreden is, ontbrak het Ged. Staten aan tijd om die naauwkeurig te onderzoeken. Zij laten aan de vergadering over de beslissing der vraag, of ze al of niet in overweging zullen worden genomen. — In handen eener commissie bestaande uit de heeren DE HAAN, J. W. QUINTUS en VELTMAN.

6) Adressen van onderscheidene ingezetenen der gemeenten in het Westerkwartier, verzoekende dat die gemeenten allen tot één waterschap mogen worden vereenigd. — Adressanten hebben met belangstelling de pogingen nagegaan, door de Staten reeds in het werk gesteld tot verbetering van de afvoer- en scheepvaartkanalen in dit gewest; zij juichen hunne bedoeling toe om deze provincie in groote waterschappen te verdeelen en achten de vereeniging van bedoelde gemeenten tot één waterschap zoo niet een vereischte, dan toch hoogst wenschelijk. Zij verzoeken dat zij voor dit maal niet het laatst aan de beurt mogen komen met de voorgestelde verbeteringen. — In handen van de commissie voor de waterschapsreglementen, bestaande uit de heeren VENEMA, SCHILTHUIS, R. A. QUINTUS, DIJKHUIS en BORST.

De agenda hiermede zijnde afgeloopen, stelt de voorzitter voor de volgende zitting te houden op aanstaanden Maandag, waartoe wordt besloten, nadat nog eerst de heer WICHERS het woord heeft gevoerd en van Ged. Staten verzocht heeft een dag te bepalen, waarop hij eenige vragen aan hen wilde doen, betrekkelijk de brug in Hoogkerk over het Hoendiep. Voorloopig zeide spr. reeds, dat daar vroeger eene hooge vaste brug had gelegen; dat die brug zekerlijk zeer gevaarlijk was voor de overrid, welke voor een tiental landbouwers aan gene zijde der brug diende; dat daarom de ingezetenen van Hoogkerk in der tijd van de Staten hebben verzocht en verkregen, dat die brug werd veranderd in eene klapbrug; dat sedert voor het optrekken van die klapbrug van de schippers een regt van doorvoer van 5 cent voor ieder schip is geheven, ofschoon deze bij de verandering eer verloren dan gewonnen hadden; dat deze tol nog al bezwarend is, daar bijv. de schippers van de Leek daaraan ƒ 20 's jaars noodeloos moeten offeren; dat deze zich daarom ook in 1851 tot Ged. Staten hebben gewend met verzoek om [illegible] Ged. Staten zelve de regtvaardigheid van hun verzoek [illegible], dat zij maatregelen ter ontheffing zouden nemen; dat intusschen die tol tot nu toe onafgebroken nog heeft voortgeduurd en de heffing jaarlijks op de begrooting voorkomt; dat hij dezen zomer door ziekte verhinderd is de vergadering bij te wonen, wanneer hij zich anders daartegen reeds bij de behandeling der begrooting zeker zou verzet hebben, en dat hij niet gaarne de zaak in het vervolg bestendigd zag. — De dag van interpellatie is bepaald op Maandag a.s.

zoodanige gezondheids-commissie mogt tot stand brengen, terwijl eene bijgevoegde concept-verordening volkomen uitdrukte, wat door de voorstellers van het instellen van zoodanige commissie werd verwacht. Ik voer dit hier aan, ten blijke dat de zaak in allen opzigte als te zeer in staat van wijzen mag beschouwd worden, dan dat ik daarover nog meer zou moeten zeggen. Vertrouwende dat deze toelichting haar doel zal bereiken, hoop ik tevens — en vooral — dat ze van eenig nut moge zijn voor de zaak zelve, met name: dat ze het tot stand brengen der beide besprokene onderwerpen in onze stad moge helpen bespoedigen.

L. ALI COHEN.

6 Nov. 1855.

Kunstweg te Stads-Kanaal.

Mijnheer de Redacteur!

Daar het berigt betreffende den kunstweg te Stads-Kanaal, geplaatst in de *Gron. Courant* van den 28sten October l.l., niet geheel overeenkomstig de waarheid is, meen ik u te moeten verzoeken, ook voor onderstaande regels in een der eerstvolgende nommers van uw geacht blad eene plaats te willen inruimen. Ik doe te eer dit verzoek, daar ik het niet ongepast reken, dat een ieder kunne beoordeelen, aan wie het te wijten is, dat de aanleg van den kunstweg langs Stads-Kanaal, gemeente Wildervank, nog altijd tot de vrome wenschen der ingezetenen blijft behooren.

Stads-Kanaal, 5 November 1855.

UWEdel Dv. Dr.:

G. R. VOORMEULEN van BOEKEREN.

Den 2den November 1854 werd steller dezes, met vele andere ingezetenen van Stads-Kanaal en van de gemeenten Veendam en Wildervank, uitgenoodigd tot het bijwonen eener vergadering in het gemeentehuis te Wildervank. Het doel dier bijeenkomst, bij monde van den heer burgemeester der gemeente Wildervank medegedeeld, was het beramen der beste middelen, om langs Stads-Kanaal een' kunstweg te erlangen; het resultaat der beraadslagingen, het benoemen eener commissie, belast met het doen van zoodanige démarches, benoodigd om eene zoo wenschelijke zaak tot stand te brengen. Weinige dagen later vergaderde die commissie, en eene harer eerste bemoeijingen was het indienen van een adres aan den gemeenteraad van Groningen, als eigenaresse van den weg langs Stads-Kanaal, met de vraag, of de stad den aanleg van den kunstweg zelve zou willen ondernemen; en zoo neen, of zij dan genegen zoude zijn, den weg bijlangs dat gedeelte van Stads-Kanaal, hetwelk tot de gemeente Wildervank behoort, tot dat doel af te staan, en welk subsidie de raad in dit geval, aan de ondernemers van den kunstweg meende te kunnen toezeggen. Overtuigd van het wenschelijke van dien kunstweg, zoowel voor de stad zelve, als voor de ingezetenen harer zoo bloeijende kolonie, en van gevoelen, dat de overtuiging door iedereen moest gedeeld worden, meende de commissie op eene spoedige behandeling van genoemd adres te kunnen staat maken; maar in die meening werd zij bitter te leur gesteld. Zij kreeg geen antwoord. Een tweede adres werd ingezonden, en reeds had de secretaris der commissie een derde gereed, toen hem eindelijk het besluit van den raad der gemeente Groningen, genomen in de zitting van den 10den Febr. j.l., werd medegedeeld. Eere wien eere toekomt. Had de stad zich lang laten wachten, haar aanbod, loijaal als het scheen, overtrof aller verwachting (*). Wel beloofde de stad, den aanleg van den weg aan anderen overlatende, slechts een subsidie van 30 pCt., *onder nader te bepalen voorwaarden*; maar in het belangrijke subsidie meende de commissie een bewijs te zien, dat de stad het wenschelijke van den geprojecteerden kunstweg volkomen inzag, en aan de nader te bepalen voorwaarden hechtte men dus niet veel. Men konde niet denken, dat de raad later meer zou willen nemen, dan hij eerst gegeven had.

Terstond na het ontvangen van genoemde missive zette de commissie hare voorbereidende werkzaamheden voort, en daar ook de hh. bestuurders der verlaatskassen van Wildervank en Veendam, na eenige onderhandeling, zich, in het belang der zoo heilzame onderneming, bereid verklaarden, een even groot subsidie te verleenen, als de stad, was de zaak spoedig zoo ver gevorderd, dat de raad der gemeente Wildervank, die het voorstel der commissie, om den aanleg van den kunstweg voor zijne rekening te nemen, bereidvaardig had aangenomen, nog tegen den bepaalden tijd, bij de provinciale staten van Groningen, de voor zoodanige onderneming gebruikelijke tegemoetkoming konde aanvragen.

Binnen één jaar tijds na het benoemen der commissie, hoopten dus nog de ingezetenen van Stads-Kanaal, zich in het genot van een in alle tijden van het jaar bruikbaren weg, bijlangs een belangrijk gedeelte van de plaats hunner inwoning, te zullen kunnen verheugen. Maar nu de stad. Te gelijk met het aanvragen der gemoetkoming van wege de provincie, wendde de raad van Wildervank zich tot de stad, met kennisgeving, dat die gemeente, in overleg met de commissie, den aanleg van den kunstweg had op zich genomen, en met verzoek, om thans de voorwaarden, aan het subsidie van 30 pCt. verbonden, te mogen weten. Had de raad van Groningen berouw, óf over zijne vroegere vrijgevigheid, wat den afstand van den weg betreft, óf over zijne mildheid wat het subsidie aangaat; of was het misschien der veen-commissie een doorn in het oog, dat de gemeente Wildervank, tegen eene betrekkelijk geringe opoffering, in het genot zou komen der voordeelen van een' weg, die in de toekomst veel beloofde? Hoe dit ook zij: weder na lang wachten, even als men vroeger geen tijd genoeg had genomen, om daarover te beraadslagen, kwamen de voorwaarden. De steller van bovengenoemd berigt heeft de bezwaren, door den raad van Groningen aan het subsidie verbonden, bijna onoverkomelijk genoemd; ik voor mij verklaar voor die voorwaarden, onverklaarbaar als zij waren, geen naam te kunnen vinden. Eéne althans was er onder, waarvan men bijna zou zeggen, dat het onmogelijk ware, dat zij in gezonde hersenen konde zijn opgekomen. En de raad van Wildervank, en de meergenoemde commissie, konden hunne oogen nauwelijks gelooven, toen zij de missive der stad lazen; en hoe gaarne zij ook den aanleg van den kunstweg wilden bevorderen, waren zij van oordeel, liever terstond alle onderhandelingen te moeten afbreken, dan over zulke onaannemelijke voorwaarden verder met den gemeenteraad van Groningen in overleg te treden. Het heilzame en wenschelijke der zaak deden echter het onredelijke in de missive der stad voorbijzien, en hoewel zij zich van hunne verdere bemoeijingen in dezen weinig goeds voorstelden, leverden beide collegiën hunne bedenkingen in; bedenkingen die meest alle de gestelde hoofdvoorwaarden betroffen. En de stad? Vreemd en onbegrijpelijk schijnt het, maar, en wij verheugen ons daarover, als overtuigd van het onbillijke van hare vroegere eischen, haastte zij zich aan de geopperde bedenkingen te gemoet te komen, en de meest onaannemelijke voorwaarden op te heffen of te wijzigen; en zelfs de veen-commissie, alsof zij inzag, dat zij in haren naijver jegens Wildervank te ver was gegaan, meende de ondernemers van den kunstweg, nog van meerder vroeger gemaakte bedingen te moeten ontslaan, dan de raad noodig oordeelde.

Over het min of meer billijke der door den raad van Groningen gewijzigde voorwaarden, willen wij hier niet redetwisten. — In het belang der zaak, en misschien ook in het belang van den gemeenteraad van Wildervank, was het wenschelijk, dat die raad zijne bedenkingen tegen die voorwaarden, en de redenen, weswege hij ze onaannemelijk heeft geoordeeld, meer algemeen bekend maakte, te gelijk met de missive daarover aan den raad van Groningen ingediend. Velen vonden die voorwaarden, vooral na hetgeen vroeger door de stad verlangd was, zeer onaannemelijk niet, en waarschijnlijk had deze zich volgaarne met eene door sommigen noodzakelijk geachte wijziging vereenigd. Maar hoe men hier ook over moge denken, hetzij de raad van Wildervank, op zijn standpunt, grond had voor de ten tweedenmale gemaakte bedenkingen; hetzij men dien raad beschuldige, tegenover de betrekkelijk geringe opoffering, waarmede het aanleggen van den weg, bij het genot der toegezegde of te verwachten subsidiën, voor de gemeente gepaard ging, te veel verlangd te hebben; eene zoodanige behandeling als hij thans van den raad van Groningen ondervindt, die zijne laatste missive geheel onbeantwoord laat, had hij zeker niet verdiend. De raad van Wildervank heeft de voorwaarden met het daaraan verbonden subsidie af, zoo als men zou moeten opmaken uit het rapport der veen-commissie, maar hij maakte bedenkingen en deed voorstellen. Op die voorstellen, aannemelijk of niet, was, zou men zeggen, de stad geroepen te antwoorden, en toen dat antwoord niet kwam, werd daarop ook door onderscheidene ingezetenen van Stads-Kanaal, in het boven aangehaalde rekest, aangedrongen. Het eenige antwoord, dat evenwel gegeven werd, was het besluit van den raad van Groningen van den 20sten October j.l. genomen, ten spijt van eene groote minderheid, die van hetzelfde gevoelen scheen, als de raad van Wildervank en de adressanten van Stads-Kanaal. Dat besluit zal dan ook steeds een raadsel blijven, tenzij men het wil uitleggen op de wijze, zoo als wij dit hierboven met de eerste voorwaarden der stad deden, vragenderwijze, hebben trachten te doen.

Ziedaar een kort verslag van het voorgevallene met den kunstweg te Stads-Kanaal. Van het besluit van Groningen, om den weg voor hare rekening te leggen, indien zij daartoe niet meer dan 40 pCt. wil bijdragen, verwachten wij niet veel; maar wij vreezen ook niets. De stad heeft bijna even veel belang bij het leggen van den kunstweg, als de ingezetenen van Stads-Kanaal, en de zaak is te ver gekomen, dan dat het waarschijnlijk zoude zijn, dat zij nu nog de achtbare raad ernstig gezind is, den bloei van die thans reeds zoo welvarende kolonie door alle wenschelijke middelen te vermeerderen. zou worden opgegeven. Slechts één ding, dat nu reeds de onderneming op de lange baan heeft doen schuiven, zou haar, vreezen wij, in de geboorte kunnen doen smoren — gebrek aan voortvarendheid. Tot driemalen toe heeft de raad van Groningen, óf de commissie óf den raad van Wildervank, weken, ja maanden lang op antwoord laten wachten. Haast hij zich nu niet de reeds verleende subsidiën, van de corporatiën, welke die hebben toegezegd, op nieuw aan te vragen — wie kan voorzien wat van zoodanige nalatigheid de gevolgen zouden kunnen zijn?

(*) Volgens het verslag der veen-commissie, geplaatst in de *Groninger Courant* van den 14den October j.l., zouden de ingezetenen te Stads-Kanaal, in hun rekest, de verwachting hebben uitgedrukt, dat Groningen voor dezen kunstweg bijlangs Stads-Kanaal een voldoend subsidie zou verleenen. Dat kwam niet meer te pas, omdat het subsidie reeds lang was toegezegd. In het rekest stond dan ook geheel iets anders, t. w.: Dat het aanbod van den raad der gemeente Groningen, om den aanleg van den weg aan anderen overlatende, onder nader te bepalen voorwaarden, de ondernemers eene bijdrage van 30 pCt te geven, adressanten getroffen heeft, als ziende zij daarin een nieuw bewijs dat de edel

CORRESPONDENTIE.

Het spijt ons dat wij aan het verzoek van B. om opname zijner stukken niet kunnen voldoen. De reden ligt vooral in de bekentenis, die de schrijver zelf doet, dat hij de gave niet bezit om met weinige woorden veel te zeggen.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 8 *November*.

NEDERLAND Werk. Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	$62\frac{3}{8}$.
Dito Dito	» 3	»	$73\frac{7}{8}$.
Dito Dito	» 4	»	$92\frac{1}{2}$.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	63.
Dito 1851 en 1852	» $2\frac{1}{2}$	»	$31\frac{1}{16}$.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	$72\frac{3}{4}$.
Dito Nation. Metall.	» 5	»	$66\frac{1}{16}$.
SPANJE Onb. Stukken	» $1\frac{1}{4}$	»	$19\frac{5}{8}$.
Dito Binnenl.	» 3	»	$32\frac{7}{8}$.
PORTUGAL	» 3	»	40.
RUSLAND Oblig. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	$101\frac{1}{8}$.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	$100\frac{1}{8}$.
Dito bij *Hope*	» 4	»	75.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	74.

LONDEN, 8 *November*. Consols $88\frac{5}{8}$.

(In de telegrafische berigten van ons vorig nommer is eene fout ingeslopen. Volgens onze lezing was *Omer*-pacha door den gouverneur van Circassië in eene gehoudene zamenkomst *beleedigd*. Wij zien thans, dat we op een dwaalspoor zijn gebragt door het onduidelijke schrift der depêche, daarin lezende » *affront*" in plaats van » *offrant*." De gouverneur had op eene zamenkomst met *Omer*-pacha dezen zijne medewerking *aangeboden*. — Opmerkelijk zeker mag het heeten, dat de Asser Courant zich juist evenzoo heeft vergist als wij. Zij ook zegt per telegraaf het berigt te hebben ontvangen, dat *Omer*-pacha door den Emir was beleedigd. Het is trouwens niet de eerste maal, dat die Courant aan hare lezers telegrafische berigten als hare eigene mededeelt, die — hoe toevallig! — woordelijk zoo luiden als die vooraf in deze Courant zijn opgenomen.)

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 6 Nov., *de Jonge* Jantina, Koppenh., vertrekt binnen door naar Schiedam.

TEXEL 5 Nov., *v. d. Meulen* Mercator, Batavia; *Hazewinkel* Grietje Mollema, Konb.; *Mulder* Harmonie, Dantzig; *Wijma* Stad en Landen, *Brouwer* Elsiena en *Duit* Frouwina, Frederikstad; *Basberg* Beurs van Amst., Drammen, met verlies van groote raa, verschansing en hut; *Dekker* Vijf Gebroeders en *Mulder* China, Bat.; *Draaijer* Epimachus, Dantzig; *Oldenburger* Sara Maria, Frederiks.; — 6 *Onnes* Vr. Martha en *Visser* Maria, Österrisöer; *Sprik* Twee Gebroed., Frederiks.

BROUWERSHAVEN 6 Nov., *Hornborstel* Petronella, Akyab naar Dordr.; *v. d. Velde* Helena, St. Ubes, als bijlegger, met lekkage en averij; *Peper* Alida, Umea.

MAASSLUIS 5 Nov., *v. d. Hoest* de Hoop, Noordzee.

VLISSINGEN 4 Nov., *Emmelkamp* Annegiena, Tonningen.

SHANGHAE 19 Aug., *Andersen* Drie Vrienden, Singapore.

AMOY 5 Aug., *Kruisinga* Bosphorus, Kong Poot; — 10 *Mispelblom Beijer* Luit.-Adm. Stellingwerf, Hong Kong, den 19 n. Chimmo vertr.

St. HELENA 20 Sept., *de Windt* Jacob Cats, Akyab n. Cowes.

GALATZ 13 Oct., *Hazewinkel Muntendam* Anna Maria, Konst., dacht 1 Nov. gereed te zijn om naar Engeland te vertrekken.

LONDEN 3 Nov., *Giezen* 2 Gezust., Memel; *Valomstra* Alida, Aarh.

RAMSGATE 2 Nov., *Weerts* Catharina, Emden n. Guernsey, met verlies van de groote mast.

Bij het GOODWIN SAND 30 Oct., *Besier* Elisab. en Antoinette, n. Akyab en *Poel* Maria Cath., n. Triest, beide v. Amst.

Bij DUNGENESS 31 Oct., *Cars* Ternate, Rott. n. Bat.

DUNDEE 29 Oct., *Boiten* Fossina Siers, Koningsb.

NORTH SHIELDS 2 Nov., *Knoll* Catharina, Groningen.

HAMBURG 4 Nov., *de Jonge* Arentina Jacoba, Londen.

BREMERHAVEN 3 Nov., *Klein* Maria Magdalena, Gron.

HALTE 29 Oct., *Smuller* Rudolph en *Ottens* Josephine Marianne, Dantzig; *Schaap* Johanna, Hamburg; *Kolk* Dankbaarheid, Port Madoc.

FLENSBURG 29 Oct., *de Graaf* Herm. Gesina, Dantzig.

WARNEMUNDE 1 Nov., *Drent* Anna Cath., Amst.

KOPPENHAGE 2 Nov., *Lohman* Margretha, Kiel.

TONNINGEN 31 Oct., *Zwieting* Petrus Horreus, Amst.; — 1 Nov. *Peper* Fennechina en *Meppen* Wubbina Venema, Hamburg; *Zeegers* Catharina, Newc.; *Glim* Willemtina, Catingsiel; — 2 *v. d. Meulen* 3 Gezusters, Amersfoort.

Vertrokken.

AMSTERDAM 5 Nov., *Hazewinkel* Albertina, Livorno; *Cruys* Stad Nijmegen, Akyab; — 6 *Engelsman* Gezusters Boll, Venetië; *Meijer* Wilhelmina, Leer.

VLIE 4 Nov., *v. d. Wal* Jantina, Memel; *Clausen* Anna Catharina, Koppenhage.

VLISSINGEN 4 Nov., *Voogd* Johannes, Konst.; *de Vries* Johanna, Etaples; *de Ruiter* Ambiorix, avont.

CANTON 9 Aug., *Hoogeveen Heijmans* Banca, Bombay.

HONG KONG 28 Aug., *Lindeman* Kenau Hasselaar, S. Francisco; — 4 Sept. *Lammerts* Maria Jacoba, Manilla.

BATAVIA 11 Aug., *Hofker* Zaanstroom, Amst.

SAMARANG 1 Sept., *Ruige* Stad Leijden, Soerabaya.

BORDEAUX 2 Nov., *Brouwer* Elisabeth, Hamburg.

PLYMOUTH 6 Nov., *Londt Hzn.* Joannes Albertus, Antw.

HAMBURG 4 Nov., *Blouw* Gezina, Amst.; *Koops* Cath., Engel.; — 5 *Pronk* Gezina Jantina, Cardiff.

ALTONA 4 Nov., *Hangelbroek* Margretha, Koningsb.

HALTE 29 Oct., *Naatje* Jan Hero, Noordzee.

TRAVEMUNDE 3 Nov., *de Jonge* Elisabeth, Aarhuus.

RUGENWALDE 29 Oct., *Leuning* Battruida, Holtenau.

PILLAU 1 Nov., *Flik* Geerdina Beerta, Antw.; *Poorta* Tweelingen, Engeland; — 3 *Stuitvoet* Annechina Harmina, Flensburg; *Huizinga* Geertruida, Dordrecht.

TONNINGEN 31 Oct., *Smit* Fortuna en *Forma* Frauke, Holland; *Klontje* Meinkiena, Antw.; *Woudstra* Jonge Kerst, Schiedam; — 2 Nov. *Swiers* Jonge Timen, Amst.; *Jager* Margar. Jettina, Antw.

Zeilklaar.

LONDEN 2 Nov., *de Groot* 2 Zusters en *Boontje* Friesland, Workum.

LIVERPOOL 2 Nov., *v. d. Gouwe* Johanna Catharina, Batavia.

NEWCASTLE 2 Nov., *Koning* Zeldenrust, Gron.

ZOUTKAMP, 7 Nov. Binnengekomen 4 Nov., *Mulder* Antje, Yarm.; — 7 *Westenborg* Diewerdina, Frederiks.

DELFZIJL, 5 Nov. Binnengekomen 3 Nov., *Vos* de Goede Hoop, Papenburg; *Wolkammer* Alberdina, Noorwegen.

Vertrokken 4 Nov., *Pasman* Elizab., avont.; *Schoon* Jacobus Corn., Halte; *Huisman* Aurora, Bremen; *Hulzebos* Vr. Catharina, Leer.

RAMSGATE, 2 Nov. Voor het alhier binnenbrengen van het schip Hermanus Franciscus, kapit. *E. H. Masdorp*, van Amsterdam naar Newyork, is door de admiraliteit £ 156 toegestaan, dat door den kapitein betaald is.

Gepraaid 27 Sept., op 10° N.Br., 28° W.L., *Bekkering* Provincie Drenthe, v. Amst. n. Batavia; *van Wulven* Maria, v. Newport n. Rio de Janeiro.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

31 Oct. *Oostra*, Libra, v. Stockholm n. de Maas, m. rogge.
Vos, Cornelia, v. Stockholm n. Holland, m. rogge.
de Groot, Sieka, v. Memel n. Engeland, m. hennep.
Fenenga, Agatha, v. Memel n. Edam, m. hout.
Bekkering, Gezina, v. Stockholm n. Schiedam, m. rogge.
Nagel, Triton, v. Stockholm n. Holland, m. rogge.
Wegener, Gebroeders, v. Koningsb. n. Rott., m. lijnzaad.
Ebes, Grietje, v. Memel n. Harlingen, m. staven.
de Grooth, Marg. Gezina, v. Koningsb. n. Gainsbro, m. lijnz.
Duit, Maria Anna, v. Koningsb. n. Londen, m. hennep.
Hoogendijk, Vr. Maria, v. Stockholm n. de Maas, m. rogge.
1 Nov. *de Vries*, Elisabeth, v. Koningsb. n. Antw., m. deelen.
Wijkmeijer, Margaretha, v. Koningsb. n. Arbroath, m. vlas.
2 — *Joosten*, Neptunus, v. Stettin n. Antw., m. hout.
Metz, 4 Gebroeders, v. Memel n. Harl., m. staven.
v. d. Poll, Postillon, v. Pillau n. Amst., m. ballast.
Keun Rzn, Joh. Cath., v. Stockholm n. Rott., m. rogge.
v. d. Veen, Maria Janna Jac. Beerend., v. Konb. n. Lond., m. henn.
Post, Geziena, v. Koningsb. n. Londen, m. touwwerk.
v. Groenenberg, Jacob. Joh., v. Stettin n. Gron., m. hout.
Gatzen, Elisab. Helena, v. Koningsb. n. Rott., m. hennep.
Kiewit, Maria Cath., v. de Oostzee n. de Maas, m. gerst.

De Wind den 31 Oct. Z.W., W.; den 1 Nov. Z.W., Z.; den 2den O.Z.O., O.; den 3den 's morgens O.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

TEXEL 6 Nov., *Hazewinkel* Prudence, Londen; *Scholten* Catharina, Dantzig; *Pieters* Antonette, Gothenb.

HELVOET 6 Nov., *Meijer* Wilhelmina, Stockholm; *Visser* Willem Frederik, Umea; *Strating* Jantina, Koningsb.; *Giezen* Libra, Lundscr.; *Op 't Holt* Margaretha, Bergen.

LEITH 3 Nov., *Slankenborg* Twee Gebroed., Hapanrade.

STOCKTON 4 Nov., *Panjer* Gezina en *Olthof* Catharina, Kampen.

Bij SCILLY 1 Nov., *de Haan* Dina, Rott. n. Cardiff.

Bij NORTH QUEENSFERRY 3 Nov., *Prins* Twee Broeders en *de Groot* Lucas Wildervank, Stettin n. Grangem.

BONESS 2 Nov., *Ruiten* Verwachting, Leith.

SOUTHAMPTON 2 Nov., *Grilk* Anna Cath., Dublin.

ROUEN 2 Nov., *Pik* Jansje, St. Gilles.

CADIX 21 Oct., *Schut* Hoop en 22 *Das* Hermanna Das, Hamburg; *Scherpbier* Alberdina, Newc.

LISSABON 26 Oct., *v. d. Plas* Henriette, Newc.

Bij GIBRALTAR 21 Oct., *Portengen* Eensgezindheid, Triest n. Bat.

VENETIE 4 Nov., *Heikema* Emelie, Amst.

CORFU 28 Oct., *de Groot* Engelina Jacoba, Amst.

SALONICA 24 Oct., *Bekkering* Atalante, Amst.

WILMINGTON 13 Oct., *Cremer* Menter, Toulon.

Vertrokken.

AMSTERDAM 6 Nov., *v. d. Zee* Vr. Neelte, La Rochelle; *Dirks* Zwaantje, avont.; — 7 *Groenewoud* Petina, Bremen.

CARDIFF 3 Nov., *Verbee* Vr. Roelina, Marseille.

LIVERPOOL 4 Nov., *Bragt* Lucretia, Dordr.; *Oldendorp* Ludolph Theodorus, Gron.

WICK 27 Oct., *Brons* Juff. Elleg., Stett.

PILLAU 4 Nov., *Douwes* Isabella, Antw.

Zeilklaar.

ANTWERPEN 6 Nov., *de Winter* Geertr. Cath., op avont.

NEWCASTLE 2 Nov., *Kuiper* Engelina Petron., Rott.; *Drewes* Afina Hilleg., Carlscrona.

In lading.

LONDEN 3 Nov., *Tap* Maria Beerta, Antwerpen.

MAASSLUIS, 6 November. Het schip Minerva, kapit. *Oldenburger*, v. Rott. n. Dants., buiten het Rietgat aan den grond vastgeraakt, is weder af en bij de Pan ten anker gekomen.

Het schip Stad Utrecht, kapit. *Jaski*, v. Amst. n. Sydney, is volgens telegrafisch berigt van Portsmouth, d.d. 6den Nov., aldaar lek binnengeloopen, hebbende bij de Galloper gestooten.

Het schip Joannes Albertus, kapit. *Lindt*, v. Akyab n. Antwerpen, was den 6den Nov. te Vlissingen voor den wal, met loods aan boord.

Gepraaid: 4 Sept., op 35° 29′ Z. Br., 21° 24′ O. L., *Crans* Osiris, v. Bat. n. Dordr.; — 4 Oct., op 8° 30′ N. Br., 26° 50′ W. L., *van Loenen* Henriëtte, v. Bat. n. Amst.; — 17 Aug., op 34° 57′ Z. Br., 17° 24′ O. L., *Mulder* Sirius, v. Bat. n. Amst.; — 29 Oct., bij de Singels, *Jonker* Maria Elisab., v. Amst. n. Bat.; — 29 Oct., in de Hoofden, *Ouwehand* Walcheren, v. Middelb. n. Akyab, — 30 *Puncke* Bernardus, v. Rott. n. Fernambuck.

Den 29 Oct. bij Dungeness, *de Jonge* Ayolt en Thomas, v. Newc. n. Genua, welk schip in de Noordzee het naambord verloren heeft.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 2den tot en met den 8sten November 1855 zijn te *Groningen* geboren 12 zoons en 4 dochters; gehuwd 4 paren; overleden 13 ouden en 17 jongen.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

AMSTERDAM, 7 *Nov*. Tarwe iets hooger met goeden handel aan cons.; 126, 128 ℔ witb. Pools. *f* 556, *f* 566; 127 ℔ b. dito *f* 558, *f* 560; 126 ℔ dito *f* 545 aan de Zaan; 131 ℔ n. Geld. *f* 550 aan de Zaan; 128 ℔ p. Zweeds. *f* 550. — Rogge bij partij tot vorige prijzen; 121 ℔ Pommer *f* 360; 122 ℔ dito *f* 865; 117 ℔ Stockh. *f* 360. — Gerst in een doen: 115 ℔ Deensche *f* 263. — Haver iets lager; 81, 82, 85, 86 ℔ dikke *f* 162, *f* 164, *f* 170, *f* 172; 72 ℔ Voer *f* 143. — Boekweit onveranderd; 118, 122 ℔ Holst. *f* 289, *f* 302; 116 ℔ Oostvr. *f* 274 aan de Zaan. — Witte Erwten schaars en *f* 11 te vergeefs geboden.

Koolzaad op het najaar ½ p. vl. hooger, op het voorjaar onveranderd; verkocht Eider 90 p. vl.; op 9 vat in Nov. $104\frac{1}{2}$ p. vl.; April 103 p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk prijsh., op levering weder iets lager afgegeven; op 6/w. *f* 56,75; vlieg. *f* 55,25; Dec. *f* 55 a *f* 54,75 a *f* 55; Mei *f* 54,50 a 25. — Lijnolie dadelijk en op levering prijsh.; op 6/w. *f* 44,25; vlieg. *f* 43; Dec. *f* 42,50 a 75; Mei *f* 43,50 a *f* 44. — Hennepolie op 6/w. *f* 54; vlieg. *f* 52,50.

ROTTERDAM, 6 *Nov*. Tarwe: 156 ℔ witb. Pools. *f* 580; 128 ℔ j. Hoogl. Kleefs. *f* 580; 160 ℔ n. dito *f* 575; 160 ℔ p. dito dito *f* 580. — Rogge. 147 ℔ gedr. Deens. *f* 375.

LONDEN, 5 *Nov*. De aanvoer van inl. Tarwe was heden niet ruim en al het aanwezige ging tot 2 sh. avans op de prijzen van l.l. Maandag gretig van de hand; vreemde werd mede iets hooger gehouden, doch de omzet was onbeduidend. Puike Gerst een zweem hooger. Boonen en Erwten als laatst genoteerd. Haver door ruimen aanvoer onbegeerd.

Boter loom en minder goed gevraagd.

Van binnenlandsche Aardappelen hadden groote aanvoeren plaats; van Rotterdam arriveerden 50 manden. Prijzen onveranderd. De handel is te Perth in Schotland voor uitvoer zeer beperkt en de koopers willen niet meer dan 60 a 65 sh. per ton besteden, terwijl de eigenaars een' veel hoogeren prijs verwachten. In consumtie betaalt men hier 11 d. a 1 sh. per peck van 28 ℔.

Van den 7den. Granen onveranderd; stille markt.

VEEMARKTEN.

MIDDELSTUM, 5 *Nov*. De aanvoer van vee bestond uit 336 stuks, het beste vond veel aftrek en is verkocht van 20 tot 24 ct. de 5 ons; daaronder waren er die per stuk van *f* 190 tot *f* 199 golden. De vaalmelkte van *f* 40 tot *f* 110; beste tijgkoeijen van *f* 100 tot *f* 115; van beste ossen was de aanvoer gering. Over het algemeen heeft er veel verkoop plaats gehad.

AMSTERDAM, 5 *Nov*. Heden werden aangevoerd 244 runderen, golden *f* 220, *f* 200 en *f* 180; 194 melk- en kalfkoeijen *f* 140, *f* 120 en *f* 100; 170 vette varkens van 54—56 ct. het Ned. ℔; 42 magere varkens *f* 10, *f* 12 en *f* 14; 68 schapen *f* 24, *f* 26 en *f* 28.

LONDEN, 5 *Nov*. De aanvoeren van horenvee en schapen van het vasteland gedurende de afgeloopene week waren matig. Bij het tolkantoor zijn aangegeven: 1329 ossen, 320 kalveren, 143 varkens en 1562 schapen. De voorraad runderen ter markt was iets grooter dan gewoonlijk; de kwaliteit echter meest van 2de soort, die iets trager van de hand ging. De voorraad van schapen was matig, en daar deze nog al gevraagd waren, bedongen zij in sommige gevallen eene verhooging. Over het algemeen was de voorraad die ter markt was, van middel kwaliteit. Naar kalveren bestond eene zeer goede vraag. Varkens ondervonden eene betere stemming in den prijs.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 7 *November*.

NEDERL. Werk. Schuld $2\frac{1}{2}$ pCt. $62\frac{1}{16}$, $62\frac{3}{16}$, $62\frac{3}{16}$; Dito Dito 3 pCt. $73\frac{3}{4}$, $73\frac{7}{8}$; Dito Dito 4 pCt. $92\frac{1}{8}$, $92\frac{3}{8}$, $92\frac{3}{8}$; Handelm. $4\frac{1}{2}$ pCt. $123\frac{1}{2}$. — BELGIE, bij *Rothschild* $2\frac{1}{2}$ pCt. $49\frac{7}{8}$, $50\frac{1}{16}$, $50\frac{1}{16}$. — SPANJE, Onbep. Stukken $1\frac{1}{4}$ pCt. $19\frac{1}{4}$, $19\frac{5}{16}$, $19\frac{1}{4}$; Dito 3 pCt. $37\frac{7}{8}$, $37\frac{15}{16}$; Dito Binnenlandsche à 6/m. 3 pCt. $32\frac{1}{4}$, $32\frac{5}{16}$, $32\frac{5}{16}$; Coupons-Bewijzen $4\frac{3}{16}$; Amortisatie Schuld $5\frac{7}{16}$, $5\frac{1}{2}$. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. $39\frac{11}{16}$, $39\frac{13}{16}$, $39\frac{13}{16}$. — RUSLAND, Oblig. bij *Hope en Co.* 1798 en 1816 5 pCt. 101; Cert. $4\frac{1}{2}$ pCt. $85\frac{3}{4}$; Dito bij *Hope* 4 pCt. $74\frac{3}{8}$; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. $73\frac{5}{8}$. — POLEN. Cert. 4 pCt. $67\frac{3}{4}$, $67\frac{7}{8}$.

OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. $62\frac{1}{2}$, $62\frac{11}{16}$; Dito Nationale 5 pCt. $65\frac{3}{4}$, $65\frac{7}{8}$, $65\frac{7}{8}$; Dito Nieuwe 1847 $2\frac{1}{2}$ pCt. $31\frac{3}{4}$, $31\frac{7}{8}$; Dito 1851 en 1852 $2\frac{1}{2}$ pCt. $31\frac{3}{4}$, $31\frac{7}{8}$; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. $72\frac{1}{2}$, $72\frac{5}{8}$, $72\frac{1}{2}$; Nap. Cert. bij L. en B. 5 pCt. 102; Braz. 5 pCt. $97\frac{3}{4}$; Mexik. $18\frac{3}{8}$; Dito Onb. $18\frac{1}{4}$, $\frac{5}{16}$; Gren. $17\frac{13}{16}$, 18; Dito Onb. $17\frac{13}{16}$, 18; Dito Uitg. $6\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; Ecuador $3\frac{1}{4}$; Dito Onb. $3\frac{1}{4}$; Venez. Uitg. $11\frac{1}{8}$; Fransch-Oostenr. Spoorw. *f* 128.

Bij vrij levendige affaire in Integralen, was heden de stemming in onze binnenl. fondsen iets aangenamer. — In vreemde effecten was weinig of geene verandering. Alleen in Oostenrijksche vertoonde de omzet eenige levendigheid.

5 pCts. N. Russen bij *Stieglitz* $80\frac{1}{8}$.

Koers van het geld: Beleen. 4; Prolong. $4\frac{1}{2}$; Disc. 4 pCt.

Laatste prijzen te 5 uur: Integralen $62\frac{3}{16}$; Spaansche $1\frac{1}{4}$ pCt. $19\frac{1}{4}$; Binnenl. 3 pCt. $32\frac{5}{16}$; Metall. 5 pCt. $62\frac{5}{8}$.

NEDERLANDSCHE VEREENIGING
tot
afschaffing van Sterken Drank.
AFDEELING GRONINGEN.
ALGEMEENE VERGADERING
op MAANDAG den 12den November 1855, in het CONCERTHUIS, Poelestraat, des avonds te 8 uur.
Sprekers: de Heeren Ds. J. SINNINGHE DAMSTÉ en Ds. M. A. AMSHOFF.
Leden, Begunstigers en alle Belangstellenden in de zaak, worden verzocht deze Vergadering bij te wonen.

Onderwijs.
VERGELIJKEND EXAMEN te *Assen* den 4den December e.k., voor eene DERDE, OPENBARE LAGERE SCHOOL. — Bij voorkeur zoekt men een' Onderwijzer ook in de **WIS- en ZEEVAARTKUNDE** bedreven. — Zie verder *Nieuwe Bijdragen* van October j.l. — Aangifte *franko* bij den Burgemeester vóór of op den 18den Nov. e.k.
ASSEN, 5 November 1855.
Burgemeester en Wethouders:
H. J. OOSTING.
Van wege dezelve:
KIJMMELL.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.
*** Getrouwd:
J. W. BECK, van *Amsterdam*,
met
H. P. DE JONGE.
GRONINGEN, 7 November 1855.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van een MEISJE SOPHIA CHARLOTTA SCHOUTEN, geliefde Echtgenoot van
J. STEVENS.
ENKHUIZEN, 2 November 1855.

*** Heden ontving ik het treurig berigt, dat mijn dierbare Echtgenoot, PHILIPPUS NANNES HUIZING, Kapitein van het Kofschip *Geertruida*, den 23sten October l.l. te *Koningsbergen* is overleden, in den ouderdom van bijna 57 jaren, waarvan ik ruim 5 jaren met hem door den band des huwelijks ben vereenigd geweest. Zwaarder drukt mij het verlies, omdat mij het lot ten tweedenmale treft, maar het geloof in God doet mij met mijne en aangehuwde Kinderen berusten in den wil van Hem, wiens doen wijsheid en liefde is.
VEENDAM, 5 November 1855.
G. KOOLMAN,
Wedw. PH. N. HUIZING.
Dienende deze tot *algemeene* en *bijzondere kennisgeving*.

*** Heden overleed ons op een na jongste Meisje, ELIZABETH, in den ouderdom van bijkans 6 jaren.
WINSCHOTEN, 7 November 1855.
H. ROELFSEMA.
A. GROENIER.

*** Diep bedroefd wegens het overlijden van onzen geliefden oudsten Zoon, EDUARD ALEXANDER EVERSDIJK CANTZLAAR, die op eene reize van *Newcastle on Tyne* in *Groningen* zijn graf heeft gevonden, willen wij deze Stad niet verlaten, zonder openlijk onzen **HARTELIJKEN DANK** te betuigen aan zoo velen, die ons liefderijk hebben bijgestaan bij de vervulling van onze moeijelijke en treurige taak. Aan die behoefte van ons hart voldoende, denken wij aan de Geneesheeren, die hem met de meest mogelijke zorg en trouw hebben behandeld; aan Vrienden, Kennissen en Belangstellenden, die tot zijne oppassing en verkwikking hebben bijgedragen, en aan de Eigenaars van het Logement *de Doelen*, alwaar hij zijn' intrek had genomen, die alles heeft in het werk gesteld, om aan zoo vele behoeften, die zijne ziekte vereischte, te voldoen, en geen persoonlijke zorg en moeite heeft gespaard, telkens wanneer die mogt zijn ingeroepen.
Met weemoed maar met dankbaarheid aan U allen, bevelen wij U in Gods Vaderlijke bescherming.
GRONINGEN, 8 November 1855.
G. CANTZLAAR.
M. E. E. CANTZLAAR,
geb. GALLUP.

Het **COLLEGIE VAN REGENTEN** over het HUIS van ARREST te *APPINGEDAM* gedenkt, op WOENSDAG den 14den November 1855, des middags te 12 uur, in de REGENTENKAMER van gemeld Gesticht, publiek AAN TE BESTEDEN:
Het ONDERHOUD der GEVANGENEN, van af den 1sten Januarij tot en met den 31sten December 1856.
Waarvan de VOORWAARDEN met den VOEDINGSTAAT ter lezing zijn gelegd bij den CIPIER van gemeld Huis van Arrest, alsmede bij den Logementhouder W. HOUWING, te *Appingedam*, en HAZENHOEK, te *Delfzijl*, en bij J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*.
Het Collegie van Regenten voornoemd:
S. REIJNDERS,
Vice-President.
R. T. MEES,
Secretaris.

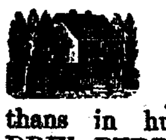
Heden, Vrijdag den 9den Nov.
1855, des namiddags te 2 uur, zullen, vóór en in de Behuizing, bewoond geweest door wijlen M. E. WIERENGA, Noordzijde in de Violenstraat te *Groningen*, lett. N, no. 147, publiek worden verkocht:
eenige Meubelaire Goederen,

bestaande in: EIKENHOUTEN KABINET, BUREAU, STOELEN, TAFELS, KOPER-, TIN-, BLIK- en BEDDEGOED, AARDEWERK, ENZ.

Te bezien des morgens vóór den Verkoop van 10—1 uur.
Mr. J. H. GEERTSEMA, C.z.,
Notaris.

MORGEN NAMIDDAG
van 2—4 uur, te **bezien** de **KAGCHELS, ORNAMENTEN** en **GEREEDSCHAPPEN**, welke **Maandag den 12den November 1855**, 's namiddags te 2 uur, in het VERKOOPHUIS in de OOSTERSTRAAT publiek zullen worden verkocht.
HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

PUBLIEKE VERKOOPING
in het HUIS *DE BEURS*, op MAANDAG den 12den November aanstaande, des voormiddags te $11\frac{1}{4}$ uur, van ongeveer **84 Lasten LIJNZAAD, waarvan ongeveer 6 Lasten zwaar beschadigd**, liggende op de Pakhuizen *GROOTE-* en *KLEINE SLEUTEL* en *ZELDENRUST*.
P. HEKKEMA,
Deurwaarder.

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op ZATURDAG den 17den November 1855, des avonds te 5 uur, ten Huize van J. G. KRUIZINGA INTHOLT, Kastelein bij den Eideweg te *Siddeburen*, publiek te veilen en te verkoopen:

Eene BEHUIZING met de VASTE BEKLEMMING van derzelver HEEM en TUIN, groot 41 Roeden, doende jaarlijks tot vaste huur *f* 5—00, staande en gelegen te *Wagenborgen*, thans in huur bewoond en gebruikt wordende door HINDRIK PERDOK en Vrouw.
Mr. J. D. TRESLING.

*** Mr. **H. GUICHART ABRESCH**, Notaris te *Zuidhorn*, zal, op WOENSDAG den 21sten November 1855, des avonds te 5 uur, in het GEMEENTEHUIS te *Grijpskerk*, publiek verkoopen:

I. Eene **BOERENPLAATS**, bestaande in eene BEHUIZING en SCHUUR, met derzelver HEEM, HOF en TUIN, benevens het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van de daaronder behoorende GROND en LANDERIJEN, te zamen groot p. m. 40 Bunders, staande en gelegen op *de Waarden*, onder *Grijpskerk*, des jaars tot vaste huur doende *f* 400—00.
II. Het REGT DER VASTE BEKLEMMING van ongeveer 5 Bunders LAND, mede aldaar gelegen, des jaars tot vaste huur doende *f* 50—00.
III. 2 Bunders, 76 R., 10 Ellen VRIJ EIGEN LAND, mede aldaar.
IV. Eene nette BEHUIZING en TUIN, staande en gelegen op VRIJ EIGEN GROND, aan de Straat te *Grijpskerk*, te zamen groot 2 R., 24 Ellen.
V. Eene BEHUIZING, met het daarbij behoorend ERF, staande en gelegen op VRIJ EIGEN GROND, op *de Waarden*, onder *Grijpskerk*.
Alles behoorende tot de Nalatenschappen van wijlen PIETER JANS RIETSEMA en MARTJE PIETERS BODDE, in leven Echtelieden.
Nadere informatiën hieromtrent te bekomen ten Kantore van den ondergeteekenden Notaris
H. GUICHART ABRESCH.

*** De Notaris **J. PICCARDT**, te *Hoogezand*, zal, ten verzoeke van de Kinderen van wijlen JAN HINDRIKS GERNAAT en Vrouw, op ZATURDAG den 24sten November 1855, des avonds te 6 uur, ten Huize van K. J. NEVEN, te *Hoogezand*, na bekomen regterlijke autorisatie, publiek te Koop presenteren:

Eene wel ter nering staande en voor vele Affaires zeer geschikte **BEHUIZING en SCHUUR**, get. letter D, no. 44, met ERF, den TUIN en een' mandeeligen GANG, staande en gelegen te *Hoogezand*, Noordzijde, Stadsgr., groot 5 Roeden, 70 Ellen, thans in gebruik bij P. J. GERNAAT en Vrouw.

In de maand DECEMBER e.k., zal publiek worden gepresenteerd: De **beklante ROGGE- en PELMOLEN**, met ongeveer 5 Bunders LAND, staande en gelegen te *Woltersum*. Adres *franko*, bij den Eigenaar en Bewoner J. HIDDING.

*** Mr. **R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN**, Notaris te *Ezinge*, zal, ten verzoeke en ten Huize van J. A. ENUMA, te *Aduarderzijl*, op WOENSDAG den 28sten November 1855, des voormiddags te tien uur, publiek verkoopen:

I. Eene **roijale BEHUIZING**, met **VRIESCHE SCHUUR**, zijnde een (wegens de veelvuldige Scheepvaart) zeer neringrijke **Kruidenierswinkel** en **Broodbakkerij**, met derzelver ERF en TUIN, groot 22 R. en 60 E., doende tot vaste huur *f* 10—00.
II. Het REGT DER VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 5 Bunders, 35 Roeden en 90 Ellen *Land*, gelegen te *Aduarderzijl*, jaarlijks op Midwinter tot vaste huur doende *f* 60—00.
III. Het REGT DER VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 5 Bunders, 17 Roeden en 10 Ellen LAND, gelegen te *Aduarderzijl*, op Midwinter tot vaste huur doende *f* 55—00.
IV. Het REGT DER VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 3 Bunders, 98 Roeden en 80 Ellen LAND, gelegen te *Aduarderzijl*, op Midwinter tot vaste huur doende *f* 45—00.
V. Het REGT DER VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 1 Bunder, 40 Roeden en 50 Ellen LAND, gelegen onder *Feerwerd*, *DE MEEDEN* genaamd, welke, op Midwinter te verschijnen, tot vaste huur zal doen *f* 15—00.
VI. Den EIGENDOM van het vorige perceel.
VII. Het REGT DER VASTE BEKLEMMING van een' TUIN, groot 3 Roeden en 34 Ellen, gelegen te *Aduarderzijl*, zullende jaarlijks tot vaste huur doen *f* 3—00.
VIII. Den EIGENDOM van het vorige perceel.
IX. Het REGT DER VASTE BEKLEMMING van een' TUIN, bij de Behuizing gelegen, groot 8 Roeden en 80 Ellen, zullende tot vaste huur doen *f* 5—00.
X. Den EIGENDOM van het vorige perceel.
XI. Het REGT DER VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van een Kampje LAND, groot 24 Roeden en 80 Ellen LAND, gelegen te *Aduarderzijl*, welke tot huur doen zal *f* 5—00.
XII. Den EIGENDOM van het vorige perceel.
XIII. Het REGT der VASTE BEKLEMMING van 50 Roeden en 10 Ellen LAND, *DE LANGE AKKERS* genoemd, gelegen te *Aduarderzijl*, op Midwinter tot vaste huur doende *f* 5—00.
XIV. Den EIGENDOM van 20 Roeden en 80 Ellen LAND, gelegen te *Aduarderzijl*, welke, op Midwinter verschijnende, tot vaste huur doen zal *f* 3—00.
XV. Den EIGENDOM van 56 Roeden en 40 Ellen LAND, mede te *Aduarderzijl* gelegen, welke, op Midwinter verschijnende, tot vaste huur doen zal *f* 6—00.
Alles toebehoorende aan J. A. ENUMA, bij wien nadere informatiën te bekomen zijn, alsmede ten Kantore van
Mr. R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN.

BIJ TOEVAL TE HUUR,
om voort te aanvaarden:

Eene roijale **BOVENWONING**, in het wijde der Ebbingestraat, boven
J. SURINGA.

J. D. SCHUTTER,
Vischmarkt te *Groningen*,
berigt, dat hij zijne Najaars-Bezending **HORLOGIËN** uit **Zwitserland** heeft ontvangen en mitsdien weder in alle soorten van dat Artikel **ruim voorzien** is. De goede kwaliteit zijner Werken is te overbekend, dan dat in dit opzigt meerdere aanbeveling zou noodig zijn.
Een' aanzienlijken voorraad **DIAMANT, GOUD- en ZILVERWERKEN**, soliede en naar den laatsten smaak, biedt hij zijne Begunstigers mede tot de billijkste prijzen aan.

De ondergeteekende is **verhuisd** naar de **PELSTERSTRAAT**, boven den Timmerman LEEMKER, lett. F 77. Hij belast zich mede volgaarne met het verrigten van **SCHRIJFWERK** en **BESTELLINGEN**, van welken aard ook, — alsmede met het **BEKENDMAKEN** van **Geboorten**.
GRONINGEN, 8 November 1855.
T. CAMPHOFF,
Leedaanzegger.

Siroop de Punch!
1ste Kw. per Anker *f* 65, — per Flesch *f* 1—30.
2de » » » - 50, — » » - 1—20.
3de » » » - 45, — » » - 1—10.
BORDEAUX-, MUSCAAT-, MADERA- en andere WIJNEN zijn te bekomen, tot **zeer lage prijzen**, bij
G. B. HEMMES,
Groentemarkt, aan den Singel,
B 93, te *Groningen*.

Eau Dupuytren.
Dit beroemde **WATER** voor het **groeijen** van het **Haar** en den **Baard** en om het **uitvallen** van het **Haar** te beletten, is te bekomen, à *f* 1,25 de Flacon, bij **J. KERSTING**, Kapper, Poelestraat, no. 25, te *Groningen*.

228STE STAATS-LOTERIJ.
Ten KANTORE van **U. S. OPPENHEIM**, op den hoek van Schoolholm, zijn weêr **LOTEN** in KOOP en HUUR, volgens *Prijs-courant* te bekomen.

De Gezigtkundige *Frankfort*,
***Gelkingestraat*,**

beveelt zijne **fraaije collectie KUNSTMATIGE DAG- en AVONDBRILLEN**, enz. bij zijne geëerde Begunstigers minzaam aan.

Bij den Vleeschhouwer **R. GOSSCHALK CINASAPPEL**, op de Nieuwstad, zal op MORGEN, ZATURDAG AVOND, den 10den dezer, worden geslagt: **extra puik zware, fijne vette JONGE KOEIJEN**, welke ZONDAG aan den Balk te bezigtigen zijn; en is hij de geheele November-maand voorzien van **zware KOEIJEN**; verzoekt vriendelijk gunst.

Voor **IEMAND**, die meest buitenshuis werkzaam is, wordt gevraagd: Eene **GEMEUBELEERDE KAMER**, zoo mogelijk met den KOST en BEWASSCHEN. Hierop reflecterenden gelieven de Conditiën *franko* in te zenden, onder Letter P, aan het BUREAU dezer COURANT.

COCOS-ZEEP.
Deze **ZEEP** schuimt sterk, reinigt oogenblikkelijk, is bevorderlijk voor de gezondheid, heelt schrampen en schavingen zeer spoedig, zuivert en ontneemt alle scherpte aan de huid, maakt haar zacht en blank en geeft haar een' jeugdig frisschen tint. Men koopt een groot stuk voor 15 cents.
Zij is ook verkieslijk boven andere Zeepen voor het wasschen van gekleurde Goederen en Zijden en Wollen Stoffen, daar zij, van eene zuiverder en minder scherpe loog bereid, de kleuren minder aandoet en de Wol niet hard maakt.
De goede echte soort, die in onderstaande Dépôts te verkrijgen is, heeft den naam H. KERCKHOFF zoowel op de Zeep als op het Etiquet. Zij onderscheidt zich bovendien van de nagemaakte soorten door zuivere kleur en bewerking, minder scherpte en vettigheid.
Wij verzoeken de Dépôthouders instantelijk hunne Kalanten op deze bijzonderheden opmerkzaam te maken.

Brabander's Chocolade-Koekjes
met worm-afdrijvende zelfstandigheden, zijn uitmuntend in hunne werking en worden gaarne door de kinderen genomen.
De Geneesheeren BEIJER, GEERLING, HOPMAN en FAHRMEISTER hebben ze met het beste gevolg aangewend en spreken er met veel lof van.
Zij kosten 40 cents het Doosje.
Amsterdam, VERKOOPHUIS; *Appingedam*, S. RITSEMA, Wed. G. MEIJER & ZOON; *Assen*, H. P. A. v. GORCUM; *Delfzijl*, A. W. C. KEIJZER; *Groningen*, C. RIKKERS, M. GAASBEEK, I. F. OTTE, C. COPINGA en FELDBRUGGE; *Hoogezand*, F. M. DIKEMA; *Meppel*, A. JEULEN en Co.; *Nieuwolda*, R. P. v. CALCAR; *Noordbroek*, W. B. TEDINGA; *Pekela*, J. T. FELDBRUGGE; *Stads-Kanaal*, H. KREKEL; *Steenwijk*, K. TIMMERMANS; *Veendam*, S. SAVENIJE; *Winschoten*, G. WASMAN en W. VERMAAK, en in de bekende Dépôts in de andere Steden.

*** **K. FUHRI**, te *'s Gravenhage*, heeft aan al zijne Correspondenten in grooten getale verzonden, om **gratis** te worden afgegeven:
Geïllustreerd Programma van den tegenwoordigen Jaargang der
KUNSTKRONIJK,
bevattende in 36 Houtgravuren de afbeelding der Kunstwerken, aangekocht op de *Parijssche Tentoonstelling*, voor de *Loterij der Kunstkronijk*. — Met een Inschrijvingsbiljet.
Exemplaren van de **KUNSTKRONIJK** met een **Lot in de Loterij van Kunstwerken**, zijn alom te bekomen voor den prijs van *f* 10—00.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,
gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*
October en November 1855.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
28	752,12	752,12	753,34	0,92	10,0	9,0	0,97	0,93	0,94	W.	N.N.O.	N.N.O.	betrokken.	betrokken.	betrokken.
29	751,14	748,05	743,65	8,4	9,0	9,8	0,95	0,97	0,99	N.O.	N.O.	O.N.O.	„	regen.	„
30	739,26	740,84	743,46	11,0	11,6	10,0	0,99	0,95	0,97	O.t.N.	O.Z.O.	Z.t.W.	„	betrokken.	regen.
31	746,87	747,13	747,77	6,5	10,7	7,1	0,93	0,83	0,97	Z.t.W.	Z.t.W.	„	helder.	wein. bew.	helder.
1	746,97	747,62	749,03	6,5	7,2	6,0	0,93	0,81	0,90	N.N.W.	N.N.W.	N.N.W.	betrokken.	betrokken.	betrokken.
2	747,99	747,83	753,88	7,2	7,5	4,8	max.	0,93	0,91	„	O.t.N.	Z.Z.O.	„	„	„
3	761,08	761,08	761,44	1,2	5,7	3,4	0,91	0,76	0,94	O.t.Z.	O.N.O.	O.N.O.	helder.	helder.	helder.

Gem. over de maand October: 752,08 — 10,9 — 0,80 — Regen 93,9 strepen.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.